Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

MONIKA OCH DORIS

En bok för unga flickor

av

Elisabeth Kuylenstierna-Wenster

Pedy.
Bamb.
Sv.

Pedag.
Barnb
Sv.

Allmänna Sektionen

Pedag.
Sv.
Barnb.

MONIKA OCH DORIS

MONIKA OCH DORIS

EN BERÄTTELSE
FÖR FLICKOR

AV

ELISABETH KUYLENSTIERNA-WENSTER

STOCKHOLM
AHLÉN & ÅKERLUNDS FÖRLAG

Stockholm
Åhlén & Åkerlunds
Boktryckeri
1926

INNEHÅLL:

»Man får hålla jämna steg med sitt öde» 7
»Solskenet trivdes förunderligen väl både inom- och utomhus på Värnen» 31
»Kära ni», försäkrade Doris, »allas önskningar kan uppfyllas» 47
»Sagoprinsessa! Ingen av de andra flickorna är som du. Man borde visst alltid bära dig på händerna» 71
»Det vore väl skralt, om hon inte skulle kunna bära förtretligheterna utan att hänga näbb» 92
»Och du ler åt mig! O, jag blir så liten bredvid dig, Olof» 113
»Tid är pengar och resor tar tid. Vi ha dessutom vårt och du ditt att sköta» 136
»Lind spelade och fågel sjöng om hennes lycka» 152

»MAN FÅR HÅLLA JÄMNA STEG MED SITT ÖDE»

Miss Doris Andersson reste sig från katederstolen, och strax stodo ett tjog barn i tolvårsåldern vid sidan av sina pulpeter. De flestas ansikten strålade och ögonen logo. Det var den sista lektionen för denna termin i A. N. Charles Andrews svenska skola, där barnen till strumpfabrikens arbetare fingo gratisundervisning av goda lärarekrafter. Särskild vikt lades på svenska språket. Doris Andersson, fabrikör Andrews brorsdotter, hade i två terminer lett undervisningen i högsta klassen. Hon hade tagit sin uppgift med allvar och grundlighet samt med ett så levande intresse för varje elev, att hon vunnit hela klassens tillgivenhet.

Visst kunde hon vara »very, very severe», men hon var rättvis också, det erkände den självständigaste lilla republikan. Och barnens i korus framförda »thank you, miss», ljöd hjärtligt.

»Ni ska tacka mig på svenska», sade Doris bestämt. »Vi ska hålla styvt på gamla Sverige, fast det, jämfört med Amerika, bara är som ett blad i en tjock bok. Innan vi skiljs åt, vill jag lägga er på hjärtat att inte glömma bort det bladet, fläcka inte ner det, trasa inte till det, hör ni det! — Och så —» Doris tvekade litet. Hon ville, och hon ville inte fortsätta. *Om* hon fortsatte, skulle det gå ett moln över det klara solskenet på hennes kära ungars ansikten, och det vore synd. Ändrade hon däremot den tilltänkta meningen, ginge hon själv miste om ett sista bevis på att hon dugt som lärarinna, att hon förstått barnen och därför skulle saknas av dem.

Hon kunde inte motstå frestelsen att säga dem, att de troligen aldrig skulle träffas mer. Hon började igen:

»Och så ska ni hälsa till era föräldrar och säga, att om de vill, att jag skall framföra muntliga hälsningar till deras anhöriga i Sverige, gör jag det gärna — om inte på annat sätt, så i telefon — jag reser hem i nästa vecka och — kommer kanske inte tillbaka — på mycket länge. Ni får en ny lärarinna i höst. Jag tycker, det ska bli väldigt tomt efter er. Om ni vill skriva till mig, ska ni få min adress.»

Molnet drog mycket riktigt över solskenet.

Ett par flickor brusto ut i bittra snyftningar. Hos andra av barnen ryckte det kring läppar och ögon. En enda uttalade, vad de alla kände:

»How awfully sorry — så *led*-samt.» Det svenska ordet, prononcerat amerikanskt med tjockt l-ljud och a't som diftong, blev uttrycksfullare än när det ledigt och slarvigt rann fram över en svensk tunga.

Doris fick plötsligt tårar i ögonen. För henne betydde detta avsked så oerhört mycket mera än vad barnen anade eller kunde fatta. Det var den enda röda tråden i hennes tillvaro, vilken obarmhärtigt slitits av. Hon skulle helst kastat sig framstupa över katedern och tjutit i kapp med ungarna. I denna stund hade hennes vanliga käckhet alldeles övergivit henne.

Sedan hon under tystnad svalt ett par gånger, lyckades hon behärska gråten och få stämman klar, men hon måste yttra sig kort för att inte rörelsen skulle överväldiga henne.

»Ja, det är ledsamt», sade hon enkelt och nickade kamratligt åt sin klass, »men det kan inte hjälpas. Vi får försöka att inte tappa bort varandra, fast vi inte råkas. Skriv upp minnet av mig i ett hörn av det där bladet jag talte om nyss. Hej! Hej! Kila i väg nu!»

Barnansiktena lyste upp vid de muntra or-

den. Att »kila i väg» i dag, betydde att inviga en härlig lovtid, och den tanken förjagade snabbt den dystra stämningen. —

När Doris Andersson kom in till sig, satte hon sig strax att skriva till sin barndomsvän, Monika Wibe, vilken med sina föräldrar vistats i Stockholm hela vintern. Nu, när sommaren kommit, hade de rest hem till Värnen, den stora villaegendomen i utkanten av den stad, där Doris och Monika växt upp.

Chicago d. 15 juni 1925.

Frid, fröjd, Mick!

Intet av ovanstående substantiv kan i närvarande stund tillämpas på mig. Därmed är också skälet angivet till, att du fått vänta så »hemskt länge» på brev. Du har rätt i, att jag dröjt tämligen oförsynt med svar. Tack för ditt milt förebrående vy av gårdagen! Jag ser, att ditt sista brev är daterat den 10 april och att det är tolv sidor starkt samt äger hela trafikleder av svarta streck under orden. Och ändå skulle jag inte kunna ta mig fram, om jag inte hittade inne i dig både kors och tvärs. Vad som speciellt gläder mig, är att du tycks ha lagt all Weltschmertz och diverse andra konstigheter på höga hyllan. Du är visserligen minst lika sjuttonårigt nymornad som du varit

i tre år, men det är förmodligen obotligt och outrotligt, och — allting klär en skönhet, till och med osjälvständighet och svärmeri. *Du* rodnar djupt. *Jag* grimaserar. Bägge mena vi det lika hjärtligt. — Kära, dumma, bedårande Mick, nog har du råd att slösa, det har i många år varit mig uppenbart, men hur kan du ge dig till att öda bort tid, papper och bläck på fjantiga superlativer till din gamla »Olaus Rudbeckus», bara därför, att mitt ärliga och vänskapliga: »Vet hut!» till Svante Bergby tog skruv? Tror du för resten det tagit skruv, om han inte själv velat återuppliva »barndomens fröjder» i ditt sällskap.

Ni har visst återupplivat ganska eftertryckligt. Ditt brev skimrar så rosenrött. Sicken flax han har, som fått löfte om en bussig plats bums efter examen. Järnvägsingenjör, det är inte dåligt det, han kan bli trafikchef och vad som — Men vad hör jag? Hundasylen nedlägges redan som embryo. Överstinnans tjocka Lippe får vårda sin astma på andra elyseiska fält. Den djurälskande Mick nöjer sig med en — säger en representant av canissläktet! — O kärlek — jords och himmels under! — Klarare uttryckt: Det äcklar väl Svante, att du slår dig på hundklinik?

Nu har jag varit verserad i en och en halv sida, ty uppriktigt sagt, har jag just inte sinne

för något annat än mig själv och min bedrövliga kräftgång.

Så här förhåller det sig. Farsan längtar efter mig. Det gör honom dåligare, säger doktorn. Morsan har gikt i armarna och orkar inte skura och tvätta dag ut och dag in. En hel månad har hon legat på sjukhuset för blodpropp. Elsbeth, stackars kräk, är alldeles förbi, så som hon fått knoga. De har det ju ännu besvärligare nu, sedan syster Gerda och hennes man flyttat till Luleå — de kunde knappt komma längre bort — han förestår ju Handelshusets filial där. Deras välstånd är inte överfettat. Nå, efter inhämtandet av detta, tog jag mod till mig och frågade farbror, strumpfabrikören, om vi inte kunde få komma till Amerika hela bunten. Nu hade han ju haft mig på prov och sett, att jag dugde. Då skulle jag väl snart få så pass lön, att jag kunde hjälpa till att försörja farsan och morsan. Elsbeth klarade nog skivan själv, och Harry är gubben så belåten med, att honom vill han inte vara av med, det visste jag. Skall jag vara ärlig, tror jag släktingarna här vill bli mig kvitt, därför att de är avundsjuka på mig. Harry håller gudskelov styvast på mig än så länge. — Mitt förslag stötte tvärt på patrull. Ta hit bror och svägerska! *Never!* Farbror höll på att krevera, så arg blev han. Att jag

bara understod mig att komma med sådana dumheter! Pracka på honom äldre, sjuka människor! Visste jag inte, att i Amerika måste alla kunna arbeta. Jag skulle så småningom få den lön jag var värd, inte tal om annat, men han ämnade dra av, vad jag kostade i inackordering hos honom. Han hade aldrig lovat sörja för någon annan av oss än Harry. Amerikanska och svenska rördes ihop till en sluring av värsta sort. Jag kunde inte smälta otäcktyget. Sedan jag legat vaken en hel natt och tuggat, hade jag fått klart för mig, att här skulle handlas. Jag skrev till min gamla skolföreståndarinna där hemma och erbjöd mig att älta småstadsungarnas andliga surdeg. Skrev också till tidningen och sa', att här var en, som ville bli bokrecensent. Radade upp mina betygs A:n. De gjorde sig. Hast du mir geseh'n, redaktörn svarte från sin sockel, att »lilla fröken» kunde få platsen som volontär. Visade det sig, att förutsättningar för »litterär och konstnärlig journalistik» (håll i mig! Redaktör Elang har varit boktryckare och därifrån klivit direkt upp på sin lilleputt-Pegas) förefunnos, skulle jag erhålla lön efter ett halvår. Det vore högeligen önskvärt, skrev han, att jag också ville åtaga mig teater och musik. Tidningens ekonomi tillät ingen dyrbar expert, och i Amerika hade jag väl haft tillfälle att se och

höra åtskilligt. Dear Elang! How do you do? Skriva om teater etc. är inte precis jobb för ett tjuguårigt pennskaft. Never mind!

Det skvatt till i mig av förtjusning vid föreställningen om att få gå på teatern och på konserter. Visst lät han odrägligt mallig. Jag riktigt hörde hans tonfall, till vilket jag måste klättra upp på stege, men det kan inte hjälpas. Jag får läsa och gno, ta reda på musiktermer och fackuttryck i alla tidningar jag kan få fatt i. Inte vill jag avstå från att försöka, det är säkert. Kör i vind!

Du, Mick, som just aldrig velat något, begriper väl knappt, hur intensivt *jag vill*. För var gång jag knuffas tillbaka, känner jag, hur viljan studsar inom mig och gör uppror emot att kuvas. Det är klart, att jag *är* en kläpare av det uschlaste slaget som recensent betraktad — och som teaterkritiker är jag förstås omöjlig. Men jag har verkligen sett och hört åtskilligt klämmigt det här året. Farbror har dessutom låtit mig ta sånglektioner, så det kan väl åtminstone bli en kålfjäril av min konstnärliga puppa. Eja, Doris! — Inte ska Lillestads redaktör stoltsera över dig. Energi är en bra piska — en knutpiska ibland. Och jag hoppas, att viktig-Pers Pålle ska bita i gräset med glans. Löfte om lektionstimmar i skolan fick jag bums. När detta var klappat och klart,

stegade jag in till farbror, stolt sägande de från vår gymnasieengelska kända orden: *England expects every man to do his duty.* Min plikt är att gräva ner mig i Lillestad. Jag tackar för den storstadsluft jag fått och ger mig av. Inte ska farsan och morsan kola vippen, om jag och mitt arbete kan hålla liv i dem.

Farbror Charles tyckte tydligen, att det var ruter i mig. Han skänkte mig hundra dollars utom respengar och sa: »Du är välkommen igen, om lusten faller på. Säg föräldrarna, att Harry är min ögonsten.»

I dag har jag tagit adjö av min klass. När alla ungarna rusade ut, jublande över sommarens tusen planer, kändes det som om mina framtidsdrömmar fått ben och sprungit ikapp med barnskaran. Jag stod kvar, alldeles fruktansvärt utplundrad, så fattig och långnäst, att jag inte kunde låta bli att medlidsamt stryka mig över kinden.

Som väl är, hinner du inte skriva och »trösta» mig. Bjud inte till med det, när vi träffas heller. Man får hålla jämna steg med sitt öde och se morsk ut, annars tar det kol på en. Som skolfux och tidningsmurvel i Lillestad skall jag avverka min ungdom.

Kommer du ihåg, att kamraterna i skolan gav mig öknamnet »skurtrasan» för att häda hjälphustruns avkomma. Undras mig om den

nya generation av brackfrön jag skall slå glosor och annat bokstavsvett i, inte snusat upp skällsordet? — Här har jag hållit av mina elever och känt mig fri. Hemma blir allting så helt annorlunda. Det ska tas hänsyn här och hänsyn där och trångt och smått är det som i en kakburk.

De dagar jag har kvar i Chicago ska jag ränna runt och mätta mig med höjd, bredd och vidd, trava Michigan och Madigan upp och ner i värsta folkströmmen, bryta nacken av mig för att stirra upp mot skyskrapornas högsta våningar, frossa i Newberrybibliotekets lässal, gå på the Art institute och suga in själva luften omkring tavlor och skulpturer, och så skall jag kosta på mig en tripp till Lake Forest. Det är bara en förstad, och jag skulle inte bry mig om den, om den inte hade ett universitet, där Harry möjligen skall studera.

Här finns att titta på för många månader. Hade jag anat, att näsan så snart skulle peka till Lillestad igen, skulle jag snott mig bättre. Häromdagen fick jag veta, att »Windy city» (Chicago) kan stoppa hela Paris in i en sjättedel av sin jättekropp. Fancy! —

Nå, nu har jag kvitterat dina tolv sidor med åtskilligt mera, men »en gång talat...» sa Gustav Vasa. Utgjutelser i vardagslag ligger inte för mig. Hör till slut min visdoms summa

summarum: Att sätta sig fast i gyttjan är lätt, men att komma upp ur den, går inte utan bräder och spakar. Samhället lär inte kosta på mig tockna hävstänger. Ömka mig inte, kära Mick! — För resten undrar jag just, du lilla välsignade, egoistiska stycke, om du inte innerst är själaglad över att få din bredskuldrade Olaus inom räckhåll?

Nu känner jag, att jag är tvungen att böla ut ordentligt. Tar jag de tårarna med mig på resan, får jag för mycket övervikt.

Ett brev från Yvonne närslutes. Den lilla dockmamsellen är sig fasansfullt lik. Ett har jag lärt mig i nya världen, och det är, att Amerikas flickor sällan är sådana koketta, giftaslystna små fjollor som hon. De sportar härute, och de ser ut som pojkar; orädda är de och i allmänhet pigga. Det retar mig att Yvonne ska vara en sådan höna. Brrr! Ajöken!

Din vän Doris.

Det närlagda brevet från Monikas och Doris' studentkamrat Yvonne Fagert hade följande lydelse:

Hægersholm d. 20 maj 1925.

Kära lilla Doris.

Du undrar nog över, att du får brev ifrån mig. Det är ju snart ett år sedan vi träffades.

Gudskelov, att man har de där förskräckliga dagarna bakom sig med skrivningar och muntan och allt jobbet. Det var förstås hemskt roligt, när de bar en och hurrade och höljde en i blommor, men det gick så fort över, och jag var så generad, för jag hade inte kommit åt att pudra mig sen på morron. Det var så gräsligt obehagligt att snegla mot sin blanka nästipp. Usch! —

Söta Doris, jag har fått din adress genom Monika Vibe, och jag skriver till dig på uppdrag av min moster, grevinnan von Hæger. Hon fick händelsevis höra, att du var i Chicago, och bad mig fråga, om du ville försöka ta rätt på en fröken Elvira Sofia Jönsson, som har boardinghouse där. Fröken Jönsson har varit min mormors kammarjungfru, och mormor har testamenterat ett sockerskrin av äkta silver till henne. Mormor dog strax efter jul, så vi går sorgklädda och får inte dansa. Det har varit en vådligt påkostande tid. Modershjärtat är i Stockholm hos min gifta syster, och moster bjöd mig att vara på Hægersholm under tiden. Här är gräsligt stiligt och flott på alla vis, men jag leds hemskt och vet inte vad jag ska ta mig till, när här inte är jakt eller middagar. Det är bara en av mina kusiner hemma, och han är så förlovad, att han

varken hör eller ser andra än föremålet, fast hon för närvarande är i Paris.

Jag ligger så länge jag kan om mornarna och sen gör jag toalett en dryg timme. Du skulle se mina naglar. Jag borde få första priset vid en manicureringstävlan. Jag är verkligen stolt över dem. Efter frukosten rider jag, det slankar väldigt — jag är som ett streck, må du tro. Sedan läser jag, om jag får tag i något skojigt. Berta Ruck tröttnar jag aldrig på! Kvällarna i salongen, där vi »samlas» efter middagen, är som en ändlös gäspning. Morbror och moster, Fredrik-Adolf och jag sitter där och konverserar. För det mesta är det någon främmande också, men nästan aldrig någon man kunde tänka sig få napp på. Ibland är vi bortbjudna till något annat spökslott, lika förnämt som Hægersholm och mest lika sömngivande. I sommar ska jag guskelov ligga vid badort och får börja med lila. Det är väl flax, att det är modefärgen! Så länge jag är på Hægersholm törs jag inte shingla mig, men sen är det en, som ska ha rakad nacke. Det börjar bli high fashion. Det är inte många som törs än. Jag ska också beställa mig en fix smokingdress efter sista franska modet. Vågat förstås, men gräsligt stiligt. Det vore väl katten, om inte jag skulle få det, som jag vill. Det är alldeles hopplöst att inte få

flirta och dansa. Det är ju för det man är ung och ser någorlunda ut. »När du blir gammal, blir du för tung.» Jag läste något i en bok häromdan, som jag tyckte lät väldigt smaskens: »La vie est brêve, un peu de rêve, un peu d'espoir et puis bon soir.» Jag tycker också att livet är kort, men jag vill inte ta godnatt, förrän jag jazzat mig mätt och flirtat mig till en stilig man. — — —

Cilluf Jeppas träffade jag på ett Rödakorsmöte i februari. Hon är stor och grov, för resten lik sig som när hon tog studenten. Hon har nyss eklaterat sin förlovning med den där bondagronomen, du minns hon var förtjust i sista året i skolan. De ska visst gifta sig nästa år och bli lantbrukarfolk på Jutarp.

Margareta von Hæger, min kusin, som kunde bli furstinna Kordovnevski vilken dag hon ville, den trollpackan, dillar alltjämt på ett »eget livsmål» och vill inte binda sig. Hon är kvar ute i England, i Cambridge, och lär sig allt möjligt joks, som jag inte skulle gitta kasta en tanke på. Morbror och moster begriper inte ett dugg av hennes idéer. Nu har hon bestämt sig för att komma hem en tid, men sedan planerar hon något så vildsint olustigt som att studera juridik. Järnhanteringen har hon visst blivit bet på. Men hårdflirtat ska det vara, som hon ger sig på, och juridik är väl hopplöst.

För mig får hon gärna studera sig gråhårig, bara jag kunde kapa åt mig furst Wladimir Kordovnevski, han är så nedrigt elegant. Du har väl inte glömt honom? Jag fick hans fotografi, och den är något till tjusig, må du tro. Jag bad honom om den, för jag ville ha den att reta Margareta med. Han har för resten skrivit till mig en gång — åh, han är bedårande — un peu de rêve, un peu d'espoir ...

Ja, lilla Doris, nu har jag pratat om mitt, och du himlar dig förstås över min ytlighet. Hur lever världen med dig? Du knogar väl och pluggar som vanligt? Du är ju skapt så'n, du!

Vill du nu försöka leta upp den där Elvira Sophia Jönsson, så är du hygglig. Svenskar har väl alltid någon kontakt med varandra? — Moster skulle annars skriva till konsulatet, men det är så omständigt, säger hon; din farbrors kanske rent av umgås med fröken Jönsson.

Känns det inte konstigt för resten att vara i Amerika, där allting är gjort för att växa i? Där är naturligtvis våldsamt snobbiga butiker och härliga konditorier. Och teatrar och bio och radio i långa banor.

Men att du tordes fara till alldeles främmande människor, som du inte visste, om de var fågel eller fisk. Dom var väl fisk? —

Hälleflundra? Förlåt mig, söta Doris, om jag knuffar till din släktkänsla! —

Vet du, det är tal om ett litet exklusivt kamratmöte hos Monika Vibe i höst. Tant Lolo — professorskan Vibe — har skrivit till moster och föreslagit, att vi fem, som höll mest ihop på gymnasiet, skulle komma till Värnen på en vecka. Det vore verkligen livat. Jag tyckte visserligen alltid, att Monika var en tråkmåns av första ordningen, men modershjärtat, som träffat henne i Stockholm, säger, att hon blivit så sprallig som helst, fast ändå på någe vis olik andra flickor. Men det är sant, Monika har du väl reda på. Ni var ju bästa vänner.

Jaha, nu har jag slagit ihjäl nästan en timme. Dig äran, kära Doris! Nästa timme skall jag ägna åt blomstervattning. Moster tycker det är en så »graciös» sysselsättning för en ung flicka. — — —

Adjö med dig. Det vore hemskt snällt, om du skrev snart! Är amerikanskorna shinglade? Har dom kortare klänningar än vi? Hur bär dom sig åt att få så gräsligt snygga, djupa ögon.

Din studentkamrat och vän
Yvonne Fagert.

*

I sitt brev till Monika Vibe hade Doris endast i förbigående nämnt sin bror Harry. Hon kunde inte tala om den sorg hon kände över att bli tvungen att skiljas ifrån honom. Ända ifrån det han varit en liten parvel, hade hon, stora syster, hyst en beskyddande ömhet för honom och tagit hand om honom. Mamma Andersson var ju sällan hemma. Hon förtjänade som hjälphustru i stadens bättre hus till de sinas uppehälle. Fadern hade i flera år lidit av en svår nervsjukdom och orkade inte med något arbete.

I fattigdom och umbärande fostrades de fyra syskonen Andersson. Den äldsta, Gerda, var nu gift. Doris, som var närmast henne i ålder, hade av professor Vibes, Monikas föräldrar, underhållits i flickskolan och på gymnasiet, till dess hon tagit studentexamen. En månad senare hade hon följt med Harry till Chicago, där den rike farbrodern tog emot dem, pojken som eget barn, och Doris som tillfällig gäst och lärarinna i fabriksskolan.

I det främmande landet, bland de främmande människorna, hade de bägge syskonen från den svenska småstaden innerligt slutit sig till varandra, och Doris med sitt hurtiga väsen satte sig fort in i de nya förhållandena, så att hon kunde råda och hjälpa den i början blyge och bortkomne brodern.

Hon läste hemläxor med honom och njöt av hans smidighet vid bollspel, hockey och tennis. Stoltare än Doris var över Harris framsteg kunde ingen mor varit över sin sons. Hennes stora, glada, runda ansikte med den något för röda, feta och blanka hyn, sken, när Harry utmärkte sig psykiskt eller fysiskt.

Både farbror Charles, auntie (den amerikanska fastern) och kusinerna, två sparrissmala och långa flickor i tjuguårsåldern, hade strax fäst sig vid »the lad» och skämde grundligt bort honom.

Hela det solida, genomordentliga och välförsedda amerikanska hemmet med stora, luftiga rum, präktiga möbler, höga, blanka fönster och en, enligt syskonen Anderssons uppfattning, sagolik komfort, utgjorde en fullständig kontrast till den trånga och luggslitna bostaden i Lillestad. Gerda och Doris hade en dunkel hågkomst av att »farsan» en gång varit som andras farsor och haft arbete. Den tiden, då bägge föräldrarna förtjänade, hade det ej varit så smått för dem. Men klen hade herr Andersson alltid varit och ofta legat riktigt sjuk.

Hos farbror Charles blomstrade och frodades både människor och bohagsting. Alice och Peggy sågo visserligen ut som om man skulle kunna bryta av dem var som helst, men de

hade den ypperligaste hälsa och dyrkade luft och kallt vatten i stora kvantiteter.

Deras dag upptogs huvudsakligast av systematiserad välgörenhet, musik och middagar samt allehanda sport.

Doris hade mer än en gång undrat, om hon avundades dem deras sorgfria tillvaro, men inte kommit på det klara med saken. Först nu, när hon måste lämna Harry och vad hon kallade framtidslandet, önskade hon sig i Alices eller Peggys ställe.

De hade sagt henne, att de skulle tura om att läsa engelska med Harry. Alice skulle lära honom rida, Peggy skulle ta honom med sig på cykelturer.

De skulle ersätta henne, lovade de. Hon behövde inte oroa sig det allra minsta för Harry.

Det borde Doris naturligtvis vara glad över, men hon kunde inte. Hon, som vanligen hade de klaraste, piggaste bruna ögon, såg nu var morgon så mattögd och förgråten ut, att auntie litet otåligt sade:

»Min kära flicka, det gör mig nervös att se dig så sentimental. Vi är inte vana vid det här i huset.»

Det är inte jag heller, tänkte Doris. Jag känner inte igen mig själv, och det är nedrigt och urfånigt av mig, men jag önskar, önskar av hela mitt becksvarta hjärta, att Harry sa',

att han inte ville stanna utan mig. Jag unnar dem att mista honom. Usch — fy skam, *att* jag gör det, *men jag gör det.*

En kväll, när hon och Harry voro ensamma — de gingo hem från en tennismatch — frågade Doris helt plötsligt:

»Ska du längta efter mig nån gång, Harry?»

»Det kan du ge dig på», kom det snäsigt och buttert. En korkad fråga, tyckte pojken, som avhöll sig ifrån att tänka på den oundvikliga skilsmässan. Den kom tidsnog. Och det gällde att visa sig karlaktig.

»Tänk, om vi aldrig träffas mer», mumlade Doris. Hon var alldeles söndermald invärtes, blek och hålögd, hade magrat flera kilo på de sista veckorna. Nästippen blev röd och ögonen våta för ingenting.

Harry kände lust att svära, sparka och slåss, så utom sig gjorde hon honom. Han tog jättesteg och snörvlade ursinnigt. En pojke tjuter välan inte? Och att svara! Vad sjutton skulle han svara? Slutligen brummade han grötigt:

»Du är en idiot!»

Doris stirrade häpen och sårad på honom, men när hon såg, hur det arbetade i hans ansikte, förstod hon, att han också hade det svårt, att han kämpade och pinades, och med ens glömde hon sig själv. Mjuk och vek kunde inte den trubbiga, självständiga Doris bli. Och det

hade inte heller i denna stund varit önskvärt. Vad syskonen Andersson behövde bäst, alltid hade behövt bäst, var att strama upp sig och gå rakt igenom prövningen med huvudet högt.

»Hör du, Harry», sade hon och rösten skulle låtsas kavat, »jag tänker, att jag kommer ut och hälsar på om ett par, tre år. Då ska vi prata om allt möjligt. Då är du snart vuxen och vet, vad du vill göra med din framtid.»

»Det vet jag nu. Jag skall bli läkare.»

»Och stanna härute, menar du det?»

»Det har jag inte tänkt på.»

»Jag tycker väldans bra om Amerika. Och jag tycker om att vara *svensk* här. Amerikanarna håller på oss. Det är jag pampig över. Men Sverige är ändå allra bussigast.»

»Där hade jag bara blivit arbetare.»

»Ja, det hade du kanske», mumlade Doris nedslagen. »Det är väl bäst för dig som det är. Men hör du, skriv åtminstone en gång i månaden till oss, som inte har någon Harry inom räckhåll. Här har jag blivit van att få kråma mig över dig, och det har varit hejsjudundrande kul, begriper du.»

Hennes ögon glittrade till, ömma och varma. Tämligen hårdhänt daskade hon honom i ryggen med en vänskaplig klapp, som Harry ingenting hade emot i och för sig, bara ingen såg den.

Lyckligtvis hade de kommit in på en ganska folktom gata.

Han nickade därför vänligt upp mot stora syster och sade med eftertryck:

»Jag skall skriva, men inte långt. Du vet välan ändå, att jag håller styvt på dig och är arg på gubben, som inte vill behålla dig och ta hit dom andra.»

»Men du visar det väl inte, Harry», utbrast Doris ängsligt. »Alla farbrors är ju så förtjusta i dig.»

»Låt dom vara det då», sade Harry nonchalant, »det far dom inte illa av. Och jag pladdrar inte om allt, vad jag tänker, det kan du vara lugn för.»

Doris såg åter på brodern. Han var inte längre den barnslige, öppenhjärtige pojke hon kände från deras gamla hem, utan en liten man, vilken raskt lärt sig, att nya världen ställde större krav på honom. De skulle bli bra ensamma, både Harry och hon, när Atlanten låg emellan dem, men hon tyckte med ens efter detta korta samtal, att hennes kamplust riktigt kommit tillbaka.

Med ett soligt leende och ett hurtigt tonfall räckte hon handen mot brodern och sade, som gav hon honom och sig ett motto:

»Kör i vind!»

— — —

Alice och Peggy samlade en dags välgörenhetsintresse omkring Doris, när hon packade för resan. De läto ta ner från vinden en stor reskoffert, vilken bredvid Doris' egen såg ut som en jätte vid sidan av en pyssling. I jättens gap slungade de amerikanska misserna klädesplagg av äldre dato, ett par, tre tygstuvar, en racket, några nothäften, ett Chicagoalbum, några hattar och ett skinngarnityr.

Peggy sade bara: »Please!», när hon kastade ned sina bördor. Och hon föreföll obeskrivligt belåten med att ha fått rymma ur några lådor och skåp.

Alice hade svårare att skilja sig från de ägodelar hon samlat och lagt undan. Hon vände på varje föremål minst tre gånger och hade åtskilligt att säga om dess förträfflighet, innan hon med en djup suck fullföljde ett redan fattat beslut och lät de omoderna klädesplaggen, de utgångna skodonen och de urvuxna underkläderna långsamt sjunka ner i kofferten, som om de varit dyrbara reliker.

Doris tackade och tackade. Hon *var* tacksam, men rådde inte för att hon hade en känsla av, att hon befriade de rika kusinerna från besväret att förvara ett förlegat lager.

Auntie bidrog med en äkta plumpudding och två lådor corned beef från Armour & C:o. Det fanns intet att anmärka på de amerikan-

ska släktingarna. Deras hjärtelag var inte annorlunda. En ljum kyss på kinden vid avskedet, och de voro färdiga med den svenska flickan, som hon med dem.

Harry kramade hårt systerns hand, och fast han inte fällde en tår, visste Doris, att hans pojkhjärta darrade av sorg. Det gjorde henne outsägligt ont om honom. Hon bjöd ändå till att le emot honom och hennes sista nick var uppmuntrande, men hon fick inte fram ett ord.

»SOLSKENET TRIVDES FÖRUNDERLIGEN VÄL BÅDE INOM- OCH UTOMHUS PÅ VÄRNEN.»

Solen var juniglad. Luften lyste som om den sugit till sig allt det blåaste blå och sedan låtit det flöda över omätliga djup. Allt vad naturen ägde ungdomligast och vackrast, knoppades, blommade, grönskade. Fåglar av förnäma ätter och små gatpojkar av sparvsläktet kvittrade och drillade i kapp, slogos tappert om födan och sjöngo jubelhymner utanför boet, där det fanns präktiga, strax flygfärdiga ungar.

Lillestad tog sig aldrig bättre ut än så här års, då det tycktes som om staden förvandlats till en enda stor bukett av nyss ansade, ljuvligt doftande trädgårdar. Blanka fönsterrutor glimmade, portarna luktade nymålning, gatorna voro rena och vita som om stenarna tvättats med vatten och grönsåpa för att ej behöva skämmas för allt annat fint och ljust och skinande.

Den breda, trädplanterade esplanaden, som växt upp där fordom stadsvallen varit uppkastad, hade växt till sig på alla sätt under det sista decenniet. Mellan de kraftiga platanernas fläckiga stammar utbredde sig gröna, saftiga gräsmattor. Det hade lagts både ridväg och cykelstig, asfalterad gångbana och makadamiserad chaussé. Vita villor reste sig som miniatyrslott inom höga murar, vilka avundsjukt gömde storartade trädgårdsanläggningar, ty Lillestad låg på slätten och hade plats att sträcka ut sig. Invånareantalet hade ökats åtskilligt på de sista åren, sedan några industrier tagit fart, det var därför villorna kommit till vid den förnäma esplanaden, liksom de fula hyreskasernerna inne i staden brutalt knuffat undan gammaldags hemtrevliga små trähus.

Fastän senior i villakvarteret var professor Vibes Värnen alltjämt ståtligast och störst med sin breda trappuppgång, där två väldiga porfyrurnor med de härligaste blommande krukväxter voro posterade, en på var sida om trappan.

Solskenet trivdes förunderligen väl både inom- och utomhus på Värnen. Allt trivdes där: blommor, träd, gräsplaner, djur och människor. Forskningsresanden, den berömde Otto Vibe, och hans livliga Lolo hade visserligen

varit borta från Värnen hela år å rad, men nu hade de gjort en paus i sina långresor och skulle stanna hemma tillsvidare för att ordna sina etnografiska fynd, samlade från olika världsdelar.

Över sommaren skulle »frinnan» och hennes oumbärliga trotjänarinna Elvira gästa Värnen. Friherrinnan Malmstråle var Lolos mor, och hon hade sina egna rum på Värnen. »Frinnans våning», sade Hanna, Maria och Kerstin, husets tjänarinnor. »Våra flickor», sade professorskan Lolo. De hade varit där sedan den gång de i realiteten voro helt unga flickor.

Alla tre skämde bort Mick, husets enda barn, som om hon varit deras egen tös. Monika Vibe hade egentligen av allt och alla lyfts över varje motgång, varje svårighet. Det fanns en enda, som icke tog samma obegränsade hänsyn till det förtjusande människoblomstret, och det var Svante Bergby, men då det till en del är om Mick och honom boken berättar, blir deras förhållande belyst under skildringens gång.

Här skall endast sägas, att Mick inte alls bottenskadats av den beskyddande, omhuldande kärlek alla visat henne, utan tvärtom. Liksom en bräcklig, dyrbar kristallbägare skimrar ännu klarare, när den fylles av ädelt vin, så genomströmmades hela hennes väsen och

hennes yttre av denna ömhet som en förhöjande, glansfull fägring.

Många år under sin uppväxt hade Micks spröda, ömtåliga konstitution menligt inverkat på hennes livslust. Hon hade känt sig trött och maktlös och ej velat bry sig om framtiden, helt enkelt därför, att hon inte orkat.

Också härvidlag hade nog den där Svante Bergby utövat en viss inverkan, ty den oryggligt trofasta Mick hade redan som liten skänkt sitt flickhjärta åt lekkamraten Svante, och när det ganska länge förefallit som om han inte frågat ett dyft efter presenten, blev det tomt och mörkt i Micks värld.

Hon hade ingen äregirighet och skulle inte välja något självständigt livskall. I varje tum hörde hon hemmets ombonade lugn till, och kunde inte tänka sig annat än att stanna inom denna trygga, praktfulla, äktförgyllda ram. Svante skulle vara med henne. Det var för Mick lika naturligt som att far och Lolo funnos, och självklarare till och med än att mormor och Doris Andersson borde vara till hands. Svante Bergby var föräldralös. Professor Vibes togo honom till sig som fosterson. Och de tänkte nog ungefär som Mick, att den ovanligt begåvade gossen hörde dem till. Medan han gick på tekniska högskolan i Stockholm, hade han liksom glidit ifrån dem, men detta miss-

hagade den energiska professorskan i samma mån som det grämde lilla Mick, och mor Lolo såg, hur hennes »tusensköna» tvinade bort.

Så ordnade hon en sejour i Stockholm och fick grepp på Svante, fribytaren, åtminstone så pass, att Mick strålade upp, kom på teknologbal och hade »gränslöst roligt».

»Dansade du med många?» frågade Lolo.

»Nej, jag dansade bara litet.»

»Hur kunde du då ha så gränslöst roligt?»

»Jag hörde på Svante, Lolo. Han låter så manlig, tycker du inte?»

»Ja, — men hörde på? — Pratade ni inte?»

»Jag har ju ingenting sådant där framtidsaktigt att prata om, vet du väl. Han ska visst elektrifiera alla järnvägar så småningom.»

»*Ska!* — Han är väl inte så allrådande heller.»

»Nej, men han är urstyv, vet du.»

Det visste Lolo. Svante betraktades av lärarna som en enastående begåvning, och de voro övertygade om att han skulle komma att gå mycket långt. Sådana lovtal slogo an på Lolo. Hon njöt av allt, som var intellektuellt framstående, men hon tyckte, att det skulle förenas med pli och sällskapsvana, varför hon med sin kamratliga hurtighet tog itu med Svantes edukation.

»Kära tant, jag duger varken till ballejon

eller salongshjälte», förklarade Svante motsträvigt.

»Du duger i alla fall till en ung, verserad man», förklarade Lolo. »Du är ju skön som en gud, Svante Bergby. Kunde stå som staty när som helst. Men *var* inte trä- eller stenbeläte, är du hygglig, utan träd *levande* upp i vårt och våra vänners lag. Det *är* inte nödvändigt, att alla stora män ska vara ohyfsade och lunsiga. Låt mig glädjas åt ett genialiskt maskulinum med charme! Jag menar ett till. Farbror Otto är fulländad, — när han vill.»

Svante log åt sin livliga tants iver, lovade just ingenting, då han fann salongsvana så obeskrivligt oviktigt, men drog sig inte heller allt för mycket undan.

Det roade honom att berätta för Mick om sina planer och uppfinningar. Hon begrep mindre än de flesta, men på något sätt erinrade hon honom om hans mor. Lika trosvisst och strålande hade hon lyssnat. Lika hängivet hade hon följt hans arbete, levat sig in i det som i ett underbart sagoland och varit så rörande oförstående för hans verklighetskamp mot fjärran mål.

På stora bjudningar träffades Mick och Svante, som om de gått i tät skog, där de hade sin egen favoritvrå. Bland de många glammande människorna skulle det varit lätt för

unga livsvandrare att gå om varandra, råka vilse. Det hände aldrig de bägge barndomsvännerna. Det var just det förflutna, som starkast närmade dem till varandra.

Svante intresserade sig inte för flickor. Mick såg inte åt ungherrar. För henne existerade endast Svante, och på det sättet bildades om de två en osynlig mur.

Men ingenjör Bergby kunde vara åtskilligt kärv och från även mot Mick. Han menade ingenting illa med det, menade ingenting alls, ty han glömde, att där satt en liten trofast tös och andades hela sin vårfägring ut över honom. Ett elektriskt motorfel, en planritning, ett problem upptog hans tankar, och människofjunet Mick blåstes bort.

Störde hon honom vid sådana tillfällen, så, O ve! Rynkade ögonbryn, fårad panna, tvär ordknapphet:

»Jag har att tänka på.»

»Ja, men Svante, jag ville bara — — —»

»Att flickor aldrig kan vara tysta utan ska babbla i ett.»

Bedrövade Mick drog sig skyggt undan. Det föll henne inte in att hämnas genom att flirta med en eller annan av de mycket villiga kavaljererna. Hon gick omkring i människoskogen och lyssnade tankspritt till suset, såg

alldeles för allvarlig ut och fick en liten ryck-upp-dig-knuff av Lolo.

Om en stund var Svante ute på upptäcktsfärd efter Mick.

»Är du där?»

»Ja!» Ett litet, mjukt ansikte vändes emot honom, och leendet solade upp de fina dragen.

»Varför gick du?»

»Du — jag — ville du jag skulle suttit kvar?»

»Jag vill alltid ha dig i närheten, Mick.»

»Å, vill du!»

Lolo märkte, att de unga höllo av varandra, men hon fann sin Mick alltför kvinnligt undergiven, och Svante alldeles för manligt överlägsen, och det ville hon, naivt nog, ändra till jämnställighet. Det föreföll henne pjollrigt att vara så lindamigomfingret som Mick, och det retade henne att se Svante i ren tanklöshet göra det.

Men, mycket hade den energiska, upptända professorskan fått bukt med och gett form åt; två så typiska karaktärer som Monika och Svante läto sig dock ej förändras i vad som för dem var det väsentligaste.

»Du är alldeles för undfallande», sade hon till Mick.

»Är jag? — Vad gör jag då?»

»I går till exempel, när Svante hade förlagt

sina anteckningar, letade du rätt på dem, och han märkte *bara*, att han fick dem, *inte* att du gjort dig besvär.»

»Det var inget besvär. Jag blev själaglad, när jag hittade dem.»

»Han tackade knappt.»

»Gjorde han inte? Han var väl så inne i sina funderingar då. Jag hjälpte honom i alla fall, det var huvudsaken.»

»Fordrar du aldrig inom dig något av Svante?»

»Nej, vad skulle det vara? Jag är lycklig över att han kommit igen till mig.»

»Ja — har han det?»

Mick blev alldeles vit och såg skrämd på Lolo.

»Tror du inte han håller av mig, Lolo?»

»Jo, lilla barn, men kanske inte som du tänker det.»

Tyst och nedstämd drog Mick sig undan, men när Svante uppenbarade sig en timme senare med förslag om en cykeltur eller en promenad, så flög Mick fågellätt honom till mötes. Hon var som en insjö, vilken speglade sol och skyar, men behöll sitt eget djup.

På sensommaren och troligen hösten och vintern med skulle ingenjör Bergby mest vara stationerad på Värnen. Han hade nämligen fått i uppdrag att leda arbetet med elektrifie-

ringen av den enskilda järnväg, som från Lillestad förde till stambanan.

Hur duktig han var, skulle han naturligtvis aldrig omedelbart efter sin ingenjörsexamen fått detta uppdrag, om han ej haft biskopen till morbror, som det heter. Med andra ord, om han ej varit fosterson till stadens förnämsta pamp, den ansedde, rike professor Vibe. Denne bekostade en instruktiv utländsk studieresa för sin skyddsling och i slutet av augusti väntades Svante tillbaka.

»Du kan väl skriva till mig ibland, Mick», hade Svante sagt, då avresan förestod.

»Så ofta du vill», lovade Mick glatt, »men jag har ingenting intressant att berätta, det vet du.»

»Ja, det är inte heller nyheter hemifrån och sådant krafs jag frågar efter. Det är bara roligt att se din stil och ha reda på, vad du tar dig till. Jag ska svara, när jag har tid.»

»Får du tid — *nånsin*, tror du?»

»Ja, en kvällsstund då och då, inte blir det långa epistlar, det ska du inte vänta dig.»

»Skriver du först?»

»Ja, det skall jag göra.»

Mick gick sedan i spänning, inte så mycket på själva brevet. Därtill kände hon Svante för väl. Han uttryckte sig alltid kort, men *hur* skulle han underteckna det. Hon mindes en

»ruskig» brevlapp hon fått strax innan hon tagit studenten. Där rev han hennes glädje i trasor med sitt »tacksamt tillgivne». Skulle det bli likadant nu?

Brevet kom — maskinskrivet. Det handlade på fyra sidor om hans arbete. Men sista raden — den *var* brevet, tyckte Mick. Där stod enkelt och rätframt:

Jag längtar sabligt efter dig ibland, Mick. Sedan mor och gamla farmor är borta, har jag egentligen bara dig.

Din Svante.

Mick hade sin gamla, kära gunga kvar i trädgården. Den hade varit hennes förtrogna i glädje och sorg, när hon varit liten, och far och Lolo i Afrika eller Asien eller »nån annanstans bortom all ära och redlighet». Hade hon varit glad, hade hon gungat upp mot trädtopparna. Om ledsen, hade hon endast suttit i gungan och slöat.

Den dagen, då hon efter tre veckors väntan erhöll Svantes skrivelse, flög gungan nästan upp i det blå. Hon skulle inte dröja att svara; orden gungade upp och ned med henne, formades till vingflykt och fågeldrill inom henne. Varma, smekande, tillitsfulla tänkte hon dem. Och inte tal om annat än att det skulle stå »din Mick», för det var hon, inte näst fars

och mors, inte jämfört med något annat. Hon hade aldrig rett ut sina känslor. Det behövdes inte. Med klar, men inte stark röst sjöng hon utan att reflektera över visans ord, sjöng därför att hon kände sig ung och lycklig.

*

När hon fick Doris' brev, var midsommarhelgen förbi, och alla rosor blommade med en glöd och färgprakt som aldrig förr. Åtminstone tyckte Mick det. Hon fann Lillestad förtjusande och njöt dagligen och stundligen av det trygga medvetandet att få stanna länge orubbad på Värnen. Att flacka omkring och »roa sig» var det värsta Mick visste. Hon avskydde resor och främmande, tillfälliga bostäder, längtade aldrig efter omväxling, när hon var hemma. Där fanns tusen saker att ta sig till. Egentligen tog hon sig just ingenting till. Och det passade henne tillsvidare. Hon hade nyss vaknat upp till livet med sitt unga väsens famnande mottaglighet och skulle så småningom finna sin plats.

Doris fick alldeles rätt i att Mick utan skrupler och utan förstående för sin barndomsväns stämning, intensivt gladdes åt hennes återkomst. När nu Svante också kom tillbaka, skulle allting bli precis som förr. De tre skulle få vara ofta tillsammans.

»Lolo, Doris kommer hem igen», berättade hon, när professorskan kom inom räckhåll.

»För att hälsa på?»

»Nej, för att stanna. Hon ska bli lärarinna och bokrecencent och allt möjligt. Är det inte gräsligt roligt?»

»Joo, kanske —» Lolo drog på det. Hon tyckte inte att den fullvuxna Monika Vibe borde liera sig alltför intimt med Doris Andersson. Det var en annan sak, när de voro barn. Och plötsligt beslöt hon att utan omsvep säga sin mening. »Kära lilla Mick, du förstår väl, att du inte kan umgås lika förtroligt med Doris som förr? Hon är en duktig och bra flicka, men hon har inte tillägnat sig vårt sätt och våra vanor. Vi kan inte bjuda henne tillsammans med våra släktingar och bekanta.»

Monika såg på Lolo med en mycket allvarlig och begrundande min.

»Mor», sade hon långsamt och ovanligt bestämt, »jag förstår, att du tycker Doris är tarvlig och underklassig, men *om* hon är det i mormors och dina ögon, så kan det inte hjälpas, för jag *vill* vara ihop med Doris. Hon är min bästa vän, det vet du — den enda flicka jag bryr mig om. Och nu är det ju synd om henne till. *Jag* kan inte begripa, att hon tycker det är tråkigt att komma hem, men det tycker hon. Och jag ska bjuda till att göra henne allt

gott och roligt jag kan. Lilla rara mor, ska inte du det med.»

Micks mjuka, innerliga tonfall klang bevekande och hennes ljuva, gråblå ögon strålade av bön och tillit.

Professorskan kände sig obehaglig till mods. Att motstå Mick tjänade ingenting till. Hon hade fostrat sin flicka till orädd och öppenhjärtig uppriktighet. Det hade också ytterst sällan förekommit att barnet måst känna sig besviket, när hon vädjade till sin älskade Lolo, och denna, som var klok och redbar, fastän ganska ytlig, hade alltid varit angelägen om att äga sitt barns fulla förtroende.

Doris kunde bli en stängd dörr emellan henne och Mick. År kunde förflyta utan att Monikas vilja syntes till. Vek och foglig gled hon in i de dagliga vanorna, till dess en tillfällighet blottade, att det fanns fasta punkter inom henne, så fasta, att de ej kunde rubbas, och då — måste Lolo förstå eller vika undan med ett nederlag.

Så ren och blank var Monikas själ, att Lolo endast motvilligt fläckade den med konvenansens småaktighet. Hon höll av sin flickas barnasinne. Det passade i Micks solskenstillvaro.

»Du kan få läsa brevet från Doris», erbjöd Mick, som inte tyckte om den långvariga tystnaden.

»Tack!» Och Lolo läste, men av de heta, framsnyftade orden begrep hon nästan lika litet som Monika gjort. Hon hade alltid haft det gott och bra och endast från välgörenhetsbasarernas synpunkt sett nöd och bekymmer. När hon läst till slut, sade hon dock ganska tillmötesgående:

»Det är klart, att hon hade det trevligare ute i Amerika och väl bättre förspänt för framtiden. Men det låter ju inte så galet här hemma heller. Och inte vill jag neka dig att be henne hit, lilla Mick. Det kan ju inte bli så ofta, efter hon har så många järn i elden.»

»Lovar du att vara — vara *Lolo* emot henne, mor?»

»Jag vet inte riktigt, hur du menar.»

»Jo, det vet du mycket väl.»

»Lilla Mick, jag har svårt att förlika mig med Doris Anderssons kantighet. Hon är så otillgänglig. Men jag är naturligtvis vänlig emot henne. Det är verkligen riktigt tomt efter den raska Kristin, maken till hjälphustru kan jag aldrig få. Jag visste inte, att hon legat på sjukhus. Jag ska skicka litet soppa och kött till henne, stackars människa.»

»Lolo, jag tycker inte om att du talar om Doris' mamma så där högt, högt uppifrån! Tror du, drottningen talar så om dig?»

Professorskan blev blossande röd och svarade hastigt:

»Nej, det tror jag inte. Jag är bildad, som väl är.»

Monika lade sina små lena händer om Lolos kinder och såg henne djupt in i ögonen; först var hennes mun allvarligt sluten, men plötsligt log hon strålande och sade:

»Du är lik min Doris, du mor. Precis lik! Ni är *så* morska bägge två över allt ni kan. Kära, rara, älskade högfärdsblåsor!»

Så skulle den muntra professorskan tas. Hon skrattade hjärtligt och kysste de små, smekande händerna, innan hon lade dem i sina och tryckte dem kraftigt.

»Din lurifax där! Hur du bär dig åt, så rår du på mig. Jag ska vara hygglig mot Doris, och vill hon ha hjälp med konstkritik, ska hon gärna få det.»

»KÄRA NI», FÖRSÄKRADE DORIS, »ALLAS ÖNSKNINGAR KAN UPPFYLLAS.»

»Du, Doris», sade Mick, placerad i gungan, vilken nästan ej alls rörde sig — ett dåligt tecken — »du är tvungen att vara här dagligen och stundligen hela nästa vecka. Helst ville jag, att du bodde här, för jag anar inte vad jag ska ta mig till med dem, när inte du leder truppen. Jag har knappt sagt ett knyst åt dem alldeles av mig själv, det vet du.»

Doris låg raklång på gräset och lät solen bada sig. Hon var sannerligen inte i humör att roa någon, och nu begärde Mick, att hon skulle vara ett slags lekledare under kamratmötet på Värnen! Redan i morgon väntades Cilluf Jeppas, Margareta von Hæger och Yvonne Fagert.

Professorskan fann det så tilltalande att skolkamrater höllo ihop och träffades åtminstone en gång om året, och trots Micks obotliga passivitet hade hon nu fått den länge beramade kamratveckan till stånd. Allt skulle

varit utmärkt, om ej den initiativfyllda och levnadsglada Lolo hals över huvud måste resa med friherrinnan och hennes blindtarm till Stockholm. Det var en beskedlig blindtarm, som utan knot fann sig i resan och som sedan utan hämndlystnad lät sig fockas. Men Lolo ville inte lämna modern så strax efter operationen, utan ålade sin Otto att vid introduktionsbanketten för de unga damerna hålla ett klingande tal och att sedan låta dem vända upp och ned på huset så mycket de ville. Till avskedsmiddagen skulle hon komma hem och ha mormor med sig. —

»Doris, du kan väl säga något», klagade Mick. »Hjälp mig, hör du! Det är inte nog med att dom kommer, utan det allra värsta är, att Svante inte vill vara med oss utan stannar i ett pensionat ett par stationer härifrån. Han tänker visst börja arbeta strax. I alla fall vill han inte bo på Värnen så länge flickorna är här. Han kommer hem den adertonde. Det blir mitt under kamratveckan. Frågar du ett dugg efter den?»

»Nej det gör jag inte, för jag har så mycket tråkigt att tänka på. En hel hög av motgångar, och skrattar man inte gott invärtes, är det strunt med den utvärtes glädjen också. Men om jag vore i ditt ställe, Mick, skulle jag vara själaglad över att få ta emot

kamraterna. De är egentligen bussiga friskusar alla tre, och det måtte väl vara livat att få slå upp dörrarna på vid gavel till ett vitt sagoslott och säga: »prinsessan hälsar sina gäster välkomna! Mitt bord står dukat för er, min trädgård och park ska vederkvicka er. Min bil skall föra er omkring i trakten. Jag skall ställa till fester för er . . .»

»Fester ja! Men det är just frågan om vad jag ska hitta på. Vi ska väl ha en danskväll — då *måste* Svante komma! Och du sa något: en bilfärd — med matsäck — tycker du? Och så — vad mer då?»

Doris satte sig upp. Hon var varken vacker eller elegant, såg inte ut som Monika Vibes jämlike. Den rödrutiga bomullsklänningens snitt var både omodernt och misskädande. Hennes något stora, runda huvud satt nedtryckt på den kraftiga halsen, och den hårda, bruna hårknuten stod rätt ut från nacken som ett ditkletat fågelbo. Men ansiktet hade ett klokt och vinnande uttryck. Solbrännan passade Doris. Hennes bruna ögon djupnade, infattade i bronsen på kinder och panna. De hade också under de sex veckor hon varit hemma djupnat av andra orsaker, och fastän hennes friska mun nu log, förjagade detta leende icke draget av bekymrat allvar.

»Jag duger inte till rolighetsminister», sade

hon, som om hon talat till ett barn, »du får lära dig att lita på dig själv. Men för att inte alldeles lämna dig i sticket —» nu blev leendets solstrimma bredare — »föreslår jag, att du ger dina gäster bestämmanderätten över varsin dag.»

Gungan kom i gång. Den flög inte högt, men det var ett ganska belåtet litet fruntimmer, som gav den fart. En verklig liten prinsessa. Det smeknamnet slöt sig omkring Mick med furstlig glans. Hennes ljusa, lockiga hår och rasfina, blekskära ansikte med ögon stora och strålande som stjärnor, kunde stått sig i vilket sagospel som helst. Vit klänning, vita skor och strumpor, allt skinande och förnämligt till kvaliteten. Hon gick ständigt vitklädd om somrarna och hade ett otal av välsydda, dyrbara toaletter i ylle, crêpe de chine, voile och frotté.

»Ser du det», ropade hon triumferande, »du kunde reda upp det, Olaus. Det var väl ett famost förslag. Då slipper jag tänka ut dagsprogram för fyra hela dar. Vad vill du göra med din dag? Du ska bestämma först.»

»Jag ska förevisa stadens sevärdheter.»

»Finns det några?»

»Jaa — ifrån Lillestads synpunkt.»

»Men du får inte göra narr av min kära stad! Jag är så lycklig här. Allt roligt och

vackert har hänt mig i Lillestad. Jag skulle vilja bo här hela mitt liv.»

»Och jag skulle önska, att jag sluppe vara här en dag till», utbrast Doris häftigt. Hon reste sig och visade, att nu tänkte hon gå.

Då hoppade Mick ner ur gungan och kom fram till Doris. »Du har väl inte så bråttom! Vi måste prata litet till. Om jag också ska ha en dag, vad tycker du jag ska göra med den?»

»Förlova dig till exempel.»

»Är du rent på taket, Doris? Vad menar du?»

Micks vita hy tycktes doppad i rödaste rött. Hennes ansikte flammade och läpparna skälvde.

»Det jag säger. Är det något, du hellre vill?»

Mick sänkte huvudet och teg. Efter en lång paus såg hon trohjärtat upp på barndomsvännen. Nu var det ljuva, rena ansiktet blekt och stilla.

»Ja, Doris», sade hon sakta, »jag vill mycket, mycket hellre *veta,* riktigt *veta,* att jag kan göra Svante lycklig och att han *tror* det. Han tänker inte tiondedelen så mycket på mig som jag på honom, fast han nu alltid skriver *din* Svante. Men man kan förstås kalla sig så utan att varenda minut känna det. Och då — då kan man kanske bli en annans 'din' bäst

det är. Svante är ju så underbar både att se på och i allting.»

»Du är då hundratusen gånger underbarare, lilla Mick», sade Doris varmt. »Men nu får du inte uppehålla mig längre. Jag undrar, om den där fallfrukten jag skulle få med mig hem är i ordning. Jag ska hjälpa morsan att skala äpplen och päron i eftermiddag. Hon har bakat, så ugnen är varm att torka frukten i.»

»Ja visst», sade Mick verserat. »Vi ska fråga Hanna. Jag har inte reda på sånt där. Hur är det med din pappa, Doris?»

»Tack, som vanligt», svarade Doris torrt. Allt, som rörde hennes fattiga hem med dess grå vardagssläp var så fullständigt främmande för Monika Vibe, att Doris helst undvek att tala om det.

»Fick din lilla syster den där platsen, det var frågan om», fortsatte dock Mick vänligt, då hon just erinrade sig, att Lolo försökt skaffa Elsbeth elevplats i ett gartneri vid en stor egendom.

»Ja, det fick hon. Jag följde henne till tåget i förrgår. Få se, hur hon reder sig.»

»Har hon lust för trädgårdsskötsel?»

»Det tror jag knappt. Morsan säger alltid, att det inte är nån stärkelse i Elsbeth. Hon slankar hit och dit. Roa sig vill hon förstås.

Hon är ju bara sexton år, så det är inte så underligt. — Men nu var det frukten, Mick!»

Doris tog upp sin studentmössa från gräset och stjälpte den över hårknuten, som tycktes vilja borra sig igenom den vita sammeten.

Med en korg i vardera handen gick hon sedan under pergolan av klängrosor ned mot de handsmidda grindarna. Mick följde henne, ivrigt övertalande Doris att bli Värnenbo, så länge flickorna gästade där.

Men Doris skakade på huvudet.

»Jag kan inte slå dank hela dagarna, Mick. Jag har varken tid eller lust. Snart börjar skolan och jag ska sätta mig in i kurserna. Första september blir jag pennskaft, och det tarvar också litet förberedande gnuggning av geniknölarna.»

»Ja, det var sant, Doris. Lolo vill så hemskt gärna hjälpa dig med konstkritik och bokrecensioner.»

Doris såg med ett nästan ironiskt leende på Mick, men hon svarade lugnt:

»Det var bra vänligt av professorskan. — Hej på dej, Mick! Nu är jag tvungen att sno mig.»

»Du kommer väl säkert och hämtar mig i morron till tåget när jag ska möta flickorna. Vi bilar förstås. De kommer klockan fem, glöm inte det!»

»Nej, jag ska vara precis. Hej, hej!»

Hon nickade och var snart med långa steg ett gott stycke ute på esplanaden. Hon mötte två herrar i sommardress och med svängande spanskrör. Den ene var redaktör Elang, lång och smal, med ålande gång och guldbågad pincenez över en platt näsa, den andre var spolformig, rakryggad och flintskallig. Det var »Jappe», eller med andra ord fil. magister Jakob Algot Patrik Ess, lärare vid flickskolan och för övrigt även vid elementarläroverket. Jappe var nyligen gift med borgmästarens äldsta dotter, Mary-Ann, vilken varit klasskamrat med Mick och Doris. För mycket längesedan hade Doris svärmat för Jappe. Nu slog hennes hjärta absolut lugnt, när hon såg honom, men de bägge stora fruktkorgarna generade henne, ty hon märkte, att herrarnas hälsning graderades efter dem. Hon tänkte plötsligt: Om jag nu varit vacker och stilig och burit frukten från min egen trädgård, skulle nog Elang och Jappe rusat fram och slitits om att ta korgarna ifrån mig. Hon greps av en odygdig lust att ge deras skyndsamma ryggar en dunk med varsitt hårda äpple, men det stannade naturligtvis vid tanken.

Hon hade blivit spakare än hon nånsin varit förut under denna prövande sommar, då hon ej lyckats få någon förtjänst utan hjälpt till

hemma och riktigt sett fattigdomen i vitögat. Under de mångahanda sysslorna hade morsan ofta glömt bort, att Doris var en ung flicka och anförtrott sig åt henne som åt en gammal erfaren människa, och när hon ibland mindes, att Doris var hennes tös, som hon under sin krafts dagar varit så stolt över, vädjade hon till Doris' »entellschens» och lärdom. »Du kommer vällan opp dej, om du får leva», sade hon, »det är ju fasli't hedersamt att vara lärinna, och blir du ordinär, bjuder mina fruar dej hem te sitt, ska du si.» Med ordinär menade Kristin Andersson ordinarie. Att rätta henne skulle varit lönlöst. — — Tidningsarbetet trodde inte fru Andersson på.

»Inte för de' att inte du kan skriva lika konsti't som vem som och krumbukta dej me ord så fina som aldri'det. Men sir du, du är i alla fulla fall tvätt-Kristins doter, och dom har sitt dej i dina urväxta paltor och *mej* än i tvättstugan, än me' skurborsten. Och de går nog inte i dom, att du åv dej själv kan begripa så'nt som ingen människa kan förstå om böcker och tiater och bian.»

Visserligen uttryckte morsan sig dunkelt, men meningen gick i alla fall djupt in i Doris och sargade så, som sanningen ofta gör. Morsan hade kanske rätt. Lillestadsborna skulle bara tycka, att hon gjorde sig viktig med sina

kritiker. Och det bleve rakt inte bättre, om hon begagnade sig av professorskans hjälp. Hon *kunde* det helt enkelt inte. Micks i allas tycke obeskrivligt förtjusande mor skulle Doris aldrig bli så förtrolig med, att hon kunde diskutera sina åsikter med henne. Hon måste dessutom reflektera självständigt och stå för resultatet. Under falsk flagg seglade icke Doris Andersson.

Hurtigt travade hon på med sina korgar, svettig och törstig, men utan tanke på att vila. Hon kom förbi järnvägsstationen just som ett tåg susade in. Och hon mindes den storgråtande Elsbeth, som, utrustad med diverse av Alices och Peggys ändrade kläder, begav sig av från hemmet.

Månne hon inte snart skulle komma tillbaka och försäkra, att hon inte stod ut.

Med ett svagt leende erinrade hon sig Micks artigt omtänksamma fråga, om Elsbeth hade lust för trädgårdsskötsel.

Det hade visst varken flickungen själv eller någon annan därhemma tänkt över. Det viktigaste var, att hon finge allting fritt och utsikt till förtjänst inom ej allt för lång tid.

Om inte professor Vibes hjälpt henne — Doris — med skolstudierna, givit henne allt hon behövde de åren, skulle hon också fått bli vad som erbjöd sig, när hon slutat folkskolan.

Vibes hade aldrig direkt brytt sig om henne, fastän de kostat så mycket på henne. Det var för att glädja Mick de tagit hand om hjälphustruns flicka.

Vad jag har väldigt mycket att tacka Mick för, tänkte Doris, och det hettade till kring hjärtat av något besynnerligt — en blandning av öm tillgivenhet och förödmjukelse. Hon kom nog aldrig upp ur fattiggropen, skulle bara få *låtsas* morsk. Hon hade varit det också ända till dess hon kommit tillbaka från Amerika. Där hade hon tyckt sig oavbrutet lyft uppåt av allt det stora, fria, vida omkring. Arbetet hade gått som en lek. Dagen hade varit Harrys och hennes, och med de orden gav hon den det ljusaste beröm.

Hon skulle nog innerst alltid förblivit svenska, om hon fått stanna i Amerika, men aldrig, aldrig Lillestadsbo. Här var trångt och smått och rysligt. Fattigdomen sprang efter henne som en gläfsande gråhund, vart hon tog vägen.

I Amerika hade hon sett, hur långt man kunde komma genom energiskt arbete. Där betydde det framgång och heder, om man knogade och strävade. I Lillestad gällde det att vara *född* rik allraminst. Och det visste varenda kotte.

Elsbeth hade riktigt Lillestadstagen i sig.

Med strålande ögon berättade hon om den och den, som var så vådligt rik och fin.

»Och *bildad*», frågade Doris.

»Äsch, det vet jag inte.»

»Bryr du dig inte ett dugg om att kunna något?»

»Nej, det är så jobbigt att läsa. Jag vill roa mig.»

Elsbeth hade kommit in i ett gäng av jämnåriga, där varenda ledig stund användes till nöjen. Hon njöt av att prata, skratta och slarva bort tiden. Under vintern hade hon varit en enda ömklig jämmer, när inte morsan orkat hjälpa henne tillrätta, men då Doris kommit hem med Amerikakofferten, hade hon piggnat till och förtjust rotat i kusinernas grannlåt.

Hon var söt, tösen, och drömde om att komma in vid filmen, men morsan sa: »gubevare oss för tocken ogudaktighet.»

Doris var bekymrad för de sina. Harry hade det visserligen bra, men hon var säker om, att han kände sig mycket ensam i det främmande landet, och farsan och morsan längtade så efter pojken, att det högg till i Doris, när hon såg deras tysta sorg. I ett sådant där litet, av bekymren hoplött hem som deras, kändes det som all trygghet bröts sönder. Och

Harry hade varit deras framtidsdröm, pojken, som skulle bli man, en stark man.

— — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — —

De tre främmande flickorna förändrade med sin närvaro hela Värnen, föreföll det Mick. Hon kände sig ganska obekant med dem, och fastän de försökte skyla över sin brist på förtrolighet med hågkomster från gymnasiet och särskilt från studentdagarna, märktes det ändå, att de knappt hade något annat än sin ungdom gemensamt.

Cilluf Jeppas betraktades av kamraterna med ett slags nyfiken respekt. Det var inte så mycket det, att hon var ringförlovad, utan mera hennes pondus av blivande husmor, som imponerade på de fyra andra, föga praktiskt lagda flickorna.

Och när Cilluf på sävlig och bred skånska förklarade, att hon ville begagna sin Värnendag till att av kokerskan Maria lära några inläggningar, stirrade flickorna på varandra med en häpen, förbryllad min. Gå i köket i den här värmen och röra i grytor, när man kunde få vara ute dagen i ända. Det var väl ändå alldeles ofattligt.

»Blir man sådan, när man ska gifta sig», undrade Yvonne. »Det var oroväckande! Då tror jag, att du får ha din ryss i fred, Marga-

reta. Hur är det för resten med hans furstliga nåde? Har du hört av honom nyligen?»

»Ja», sade Margareta utan att ens rodna. »Vi skriver till varandra en gång i månaden. Han mår bra och erinrar sig Sverige som ett mycket angenämt land.»

»Kommer han inte hit snart», fortsatte Yvonne förhöret. Hon fann Margareta odrägligt hög och isig, men det var förstås bara tillgjordhet, tänkte hon, utgående ifrån sin egen intressesfär.

Margareta, som var huvudet längre än kusinen, såg ned på den lilla shinglade dockan, pudrad, läppsminkad och ögontuschad, men ändå så barnslig och outvecklad i ansiktet, som om dragen tillhört en femtonåring.

»Nej, jag tror inte att det gått riktigt upp för honom, hur angelägen du är att få honom, Yvonne», sade hon spydigt, »det är också litet genant för mig att upplysa honom om det. men vill du mycket gärna så . . .»

Som Mick bestämt skulle Doris' dag bli numro ett, eller egentligen numra två, ty mottagningsmiddagen vid det blomstersmyckade bordet och med professorns chevalerska välkomsttal inledde veckans festligheter.

Doris kom ganska tidigt och hämtade kamraterna. De skulle se fornstugan och stadsbiblioteket, kyrkan, rådhuset och parkerna.

Margareta frågade om det fanns några industriella anläggningar, man kunde få tillträde till. Hon hade sett flera fabriker i England och ville jämföra.

Yvonne sade rent ut, att hon helst tittade i butiksfönstren. Och om Lillestad hade något N. K. skulle hon hedra det med besök. Likaså kondis. Hon ansåg, att småstadsfysionomien studeras bäst på levande modell, och till muséer och kyrkor och sådant där högtidligt gick bara turister, som trodde, att de slarvade bort sin självaktning annars.

»Kära ni», försäkrade Doris, »allas önskningar kan uppfyllas. Tiden räcker till. Vi tar en orienterande rundtur på några timmar, och ni hinner ändå mixtra med alla era toalettgrejor före middagen eller vila, allt efter smak.»

Cilluf sade något, som egentligen var ganska naturligt, men som de andra instinktivt tegat med:

»Det vore skojigt att se, hur du har det hemma, Doris. Jag föreställer mig att du har ett riktigt gammaldags gediget hem, någonting i stil med Jeanna Otterdahls Det röda huset.»

Doris stod högre än de andra på en backsluttning i parken. Mick vågade inte se på henne, men Yvonne tittade nyfiket på den for-

na kamraten, vilken var rysligt illa klädd i en promenaddräkt av något tyg, sådant ingen människa begagnat på åratal.

Hennes iakttagelse var riktig. Miss Alice hade haft den hängande i fem år, innan hon kunde förmå sig att skiljas ifrån den.

Det dröjde ett par sekunder, innan Doris svarade, och rösten darrade något:

»Det skulle vara trevligt, om jag kunnat ta emot er, men det går inte för sig. Du ska i alla fall inte inbilla dig, Cilluf, att du går miste om en borgerlig idyll à la Röda huset. Vi bor i en vanlig hyreskasern.»

En stunds tystnad följde. Ingen av flickorna kom sig för med något skämt strax. Det brukade också nästan alltid vara Doris, som skakade ut muntra infall, och hon hade fått en rynka mellan ögonbrynen, som oroade Mick.

Så småningom kom dock pratet i gång igen och programmet för Margaretas dag uppgjordes. Hon föreslog en utfärd med bil, efter sådan stod till förfogande, och Mick andades lättad ut. Tiden gick dag efter dag, tycktes det. Hon hade verkligen fruktat, att den skulle stå hopplöst stilla under denna Loloanska kamratvecka. — — —

På kvällarna hade de fem flickorna det riktigt gemytligt efter den sena och utsökta middagen. Doris var än cabaretsångerska, än imi-

terade hon en amerikansk recitatrice. Yvonne dansade karaktärsdanser och trodde åtminstone själv, att hon var »våldsamt chic».

Margareta berättade ömsom om Cambridge och ömsom om Skåneslottens sägner och spöken.

Cilluf satt mest och log ljust och inåtriktat, men ibland kom hon i farten och beskrev då Jutarp utan och innan. Jöns och hon tyckte lika i allting. Det var något flickorna inte länge behövde vara i tvivelsmål om. Och snart talade de alla om Jöns, som om han funnits i kretsen.

»Vårt manfolk» kallade Doris honom. Mick var mycket ängslig, att hon lika ogenerat skulle omnämna Svante, men det föreföll som om Doris glömt honom, detta var inte heller riktigt i Micks smak. Själv vågade hon inte ens säga att hon väntade sin fosterbror. Hon visste, att hon skulle rodna otäckt, och hon visste lika säkert, att Yvonne skulle fråga ut henne kors och tvärs. —

På kvällen efter bilfärden, då det börjat blåsa och småregna och flickorna slagit sig ned i biblioteket framför en dekorativ brasa i den öppna spisen, ljöd plötsligt det intensiva surret av en motorcykel, vilken icke körde förbi utan upp till trappan, där den med ett retat

bis ilskna brummande stannade och motvilligt tystnade.

»Där ha vi honom», sade Doris utan att förändra sin makliga ställning i den djupa, skinnklädda länstolen.

»Vem?» frågade Yvonne vaket. Hennes ögon spelade. Här var nog roligt, och *hennes* dag skulle ju bli alldeles förtjusande med riktig bal — hurudana kavaljererna nu blevo! — men det skulle inte skada, om det hände något pikant, om någon ny gäst kom, ett flirtobjekt. Det var dock föga troligt, ty Monika föreföll kemiskt fri från sådana intressen, och hennes bihang Doris hade väl aldrig drömt om att svärma eller kokettera. Bara hennes hårknut bevisade hennes brist på behagsjuka.

Yvonne ansåg sig redan säker om bytet, ifall det, trots allt, skulle vara ett dylikt ädelt vilt i Lillestad! Så rart då! Piff, paff, puff!

Hon kände efter att håret smetade till lent och smidigt i nacken, for snabbt över öronlockarna och pannsnibben, bet ett slag i underläppen för att »purpra» den och log åt sig själv och hela världen i förlitande på att allt var ganska gott.

Cilluf hade totalt missförstått Doris' utrop eller rättare förstått det på det för henne enda begripliga sättet. Hon rusade upp, slog ihop sina bastanta handflator och ropade:

»Det trodde jag ändå inte. Kunde han inte bärga sig, pågen!» Hon var redan vid dörren, färdig att skynda ut och möta sin Jöns. Någon annan »han» existerade icke för Cilluf Jeppas. Och det var inte utan, att hon erfor en viss stolthet över »fästemannens» tilltagsenhet att söka upp henne.

Men just som hon skulle öppna, stötte hon ihop med en obeskrivligt självlysande Mick, vilken tycktes flyga mot ett osynligt, strålande mål. De hade kommit med sådan fart bägge två, att de vid sammanstötningen studsade tillbaka ett stycke.

Cilluf hämtade sig genast och sade mycket övertygande:

»Det är Jöns! Han tyckte nock, att jag tövade för länge. Och nu är han här.»

»Är — är det. Han — han är så välkommen!»

Mick hade svårt att få fram orden. Det var nämligen i dag den adertonde Augusti. Hon hade strukit ett tjockt rött streck under denna datum, och hon hade trott, att . . .

Margareta satt orörlig i sitt bekväma soffhörn. Hon flyttade inte huvudet från den blekblå sidenkudde hon lagt bakom nacken. Med olust föreställde hon sig ett främmande inkräktande element. De hade det så hemtrevligt och tryggt. Och herr agronom Jönsson i

all ära, någon sällskaplig ackvisition var han säkert inte, utom på ägorna.

Cilluf hade öppnat ut till övre hallen, då Kerstin kom springande uppför den breda trappan.

»Var är han?» frågade Cilluf myndigt.

Kerstin såg häpen ut. Vad i all världen nu då? Tänkte den där kolossen lägga beslag på herr Svante? Hon såg ut som om hon ämnade hålla fast honom för alltid i sina kraftiga armar.

Mycket värdigt och avmätt, ehuru nigande, svarade Kerstin:

»Ingenjör Bergby gick in till professorn.»

»Ingenjör Bergby», skorrade Cillufs snopna röst, »det var en okänd storhet. Jag kunde då inte tänka mig annat än att det var Jöns.»

Mick stod lutad mot dörrposten, smal och vit och plötsligt alldeles stilla. Men hennes hjärta bultade fullkomligt oresonligt. Om ett flickhjärta nånsin hoppat högt i sky, var det Micks. Hon såg på Kerstin och blicken tindrade ett lycksaligt spörsmål.

»Ingenjörn bad mig säga fröken, att han bara skulle stanna en liten stund och att han gärna ville hälsa på fröken.»

»Nu strax?»

»Det sa han inte, men efter han skulle ge sig av igen, så — — —»

»Jag kommer, Kerstin!» Endast en sekund vände Mick sitt ansikte mot kamraterna, knappt så länge, som hon snubblande fortsatte:

»Ursäkta mig! Du är väl snäll och är värdinna så länge, Doris.»

Kerstin stängde dörren efter henne. Flickorna hörde det lätta klirrandet av mässingsstängerna, som höllo mattgången i trappan, när Kerstin och hennes unga fröken ilade nedför med snabbaste steg.

Cilluf satte sig tillrätta i närheten av de framdukade läckra förfriskningarna. Hon tog en fjunig persika och skalade den omsorgsfullt.

»Det kunde gärna ha varit Jöns», sade hon saknande. Det föll henne inte in, att Jöns inte lämpade sig var som helst. »Det hade vatt pricken över i, om jag fått dansa med min egen påg i morron.»

Margareta slottsfröken log litet, men hon satt i skugga, och ingen såg, att hon i sitt löje tackade för herr agronomens uteblivande.

Yvonne hade rest sig. Hon stoppade en chokladbit i munnen, snurrade runt och frågade, vänd mot Doris:

»Vad är ingenjör Bergby för en jycke? Nå't att ta fasta på?»

»Knappt.» Doris lät ofantligt likgiltig. »Han

är fosterson här i huset. Hans hobby är elektricitet, så man bör ha läst igenom och lärt sig utantill den största lärobok i elektroteknik, som finns, om man ska ha hopp om att vinna hans gillande.»

»Det låter ganska benigt», sade Yvonne, »men ser du, lilla Doris, det ges små snediga genvägar — gniststationer. Man får kontakt utan att plugga sig till den. Det är *min* hobby. Han dansar väl — hittebarnet?»

»Det vet jag ingenting om. — Å, vill du hiva till mig en klase druvor! Tycker ni för resten inte vi skulle leka något? — Jag föreslår Klubb.»

»Vi är för få», inföll Cilluf. »Nej, låt oss ta ett ord med tre betydelser. En kan gå ut.»

»Jag är för lat.» Margareta lät slö. Hon fann lekar bra barnsligt, utom i julhelgen, då hörde de till traditionerna.

»Jag är för dum.» Yvonne föreföll inte alls tryckt av sin så uppriktigt yppade defekt.

»Mick är nog tillbaka när som helst, och då ska vi väl göra upp något för i morgon. Eller det har ni redan klarat. Det ska ju bli middag med dans?» Doris vände på den blå druvklasen utan att röra den. Som i tankarna lade hon ett stort saftigt päron och en sammetskindad persika på tallriken. Det plågade henne alltid, när hon var på Värnen, att hon inte

kunde smussla undan några godbitar och ta med hem. Som barn hade hon aldrig tänkt på det. För resten hade hon då endast någon enstaka gång fått av »herrskapets» läckerheter. Mick brydde sig för egen del inte om några delikatesser. Hon hade haft dem så otroligt lättåtkomliga, att de mist all lockelse för en sådan liten blaserad och immaterialistisk varelse som hon.

Druvorna, päronet och persikan lyste i blått, bronsgrönt och lilarosa mot Doris. Farsan skulle njuta bara av att se dem. Och de skulle läska honom ljuvligt. Han var alltid så torr i halsen och törstig av smygfebern.

Hon kunde be Mick att få litet druvor och ett par persikor med hem, men det var så, att Mick totalt saknade förmågan att ge. Hon satte fart i trädgårdsmästaren, i Kerstin, Maria och Hanna, för att de skulle göra sändningen i ordning. Hon ville det skulle vara så mycket av allting, men kom sig inte för att själv bryta av en ros ens.

Alla hon kände, hade överflöd på blommor, och hon skulle blivit överraskad, om Doris bett att få plocka en bukett. Det är klart, att hon fick! »Ta så mycket du vill, Doris», skulle hon säga.

Men mäster var påpasslig och rädd om sitt bedårande blomsterrike. Han kom med saxen

och klippte sparsamt av, där det inte skadade plantan.

Det dugde inte att besvära mäster för ofta.

Så omärkligt som möjligt tog Doris sin fyllda tallrik med sig till fönstret. En stor näsduk, tjock och stadig, drog hon upp ur fickan, och i skydd av de nedhängande, frasande gröna sidengardinerna skedde manipulationen. Tallriken blev tom och näsduken ett knyte, som sköts in bakom ett par krukväxter, där det ej syntes. Hon skulle lista det till sig när hon gick.

Flickorna hade fortsatt att prata om balen. Doris hörde deras sorglösa röster, där hon stod kvar med sin tomma tallrik. Regnet hade upphört och skyarna jagade varandra i meningslös brådska.

Nu surrade motorn därnere. Hon hörde Micks bedjande, mjuka röst, men inte orden. Däremot Svantes svar, så likt honom, att Doris blev het om öronen av förargelse:

»Ja, jag har ju lovat att komma, men det är absolut en uppoffring. Det är egentligen djurplågeri att ställa till med dans i den här värmen. Men flickor är omöjliga. — Adjö med dig, Mick!»

Bort surrade framtidsmannen. Hans fordons bullerbas var som en tidsröst, vilken ropade honom med sig.

»SAGOPRINSESSA! INGEN AV DE ANDRA FLICKORNA ÄR SOM DU. MAN BORDE VISST ALLTID BÄRA DIG PÅ HÄNDERNA.»

Många danstillställningar hade Mick på Lolos initiativ och uttryckliga önskan givit under årens lopp, än på Värnen, än i Stockholm. Unga flickor skulle finna tillfredsställelse i sin ålders nöjen, löd en av de Loloanska teserna. Dansen var en estetisk förströelse, och jazz ingalunda förkastligt, tvärtom. Denna rytm till naturfolkens melodier kunde vara förtjusande.

Frinnan sade:

»Nej, min lilla gumma, den moderna dansen är oskön. I min ungdom dansades det graciöst.»

»I min första ungdom, eller kanske rättare backfischålder, förskräckligt», skrattade Lolo. »Skuttande valser med lunkentussteg, guppande polkor, onestep, där man rusade från vägg till vägg, och trassliga, sega fransäser, men

roligt var det. Jag har alla mina fullklottrade dansprogram kvar och alla mina kotiljongsdekorationer.»

Professorskan, själv filosofie doktor, älskade studier och var sin mans bästa arbetskamrat, men som hon inte varit sjuk en dag i sitt liv och aldrig kände sig trött eller håglös, hann hon med otroligt mycket. Mick blev ej sällan andfådd på den rutschiga Lolos vägnar.

Denna dag önskade hon dock, att Lolo varit på Värnen, och att Yvonne haft henne att rådgöra med. Yvonnes tusen dekorationsförslag gjorde Mick schackmatt och jungfrurna huvudyra.

Dukningen, där ingenting behövde sparas, där silver och kristall gnistrade, var ett evenemang för Yvonne, som njöt av att låtsas härska över det rika hemmets skatter.

Bordskorten måste Mick hjälpa till med. Det vill säga, det blev egentligen Doris, som gjorde planritningen. Mick låg på duchatellen och lyssnade spänt efter en viss motorcykel. Lolo hade vant henne vid att ligga på förmiddagen, när hon skulle dansa på kvällen, och kunde man på det sättet slippa ifrån tråkiga förberedelser, vilade hon sig gärna.

»Du känner dem lika bra som jag, Doris», sade hon bevekande. »Yvonne och du kan placera dem.»

»Jag föreslår, att vi bara sätter varannan dam och herre, som det faller sig», sade Doris. »Låt flickorna få vita rosor, herrarna röda, och klistra en liten nummerlapp om stjälken. Nå'n bjuder omkring rosorna, medan vi står och hänger före maten.»

»Och inga bordskort då.» Yvonne drog på det.

»Nej, om vi inte kan använda dem att citera aforismer. Det vore kanske inte så galet, om det finns några, som ha svårt att få ljud i munspelet.»

»Aforismer — nej, vet du! — Vad skulle det vara för kvickt?»

»*Aliquid in omnibus, nihil in toto*», svarade Doris, men Yvonne hade glömt sitt latin och fnyste ringaktande, varefter hon sade:

»Då slopar vi bordskorten. Det går jag med på. Men du, Doris, som är så snillrik, får förhandspresentera gästerna för mig. Det blir grymt livat att se, hur det stämmer.»

Margareta, som just kom in, frågade:

»Blir det många?»

»Vi hade tänkt tjugu», hördes Micks spröda, alltid något frånvarande och liksom undrande röst. »Vilka det skulle bli, sa jag dig ju, Yvonne.»

»Ja, namnen ja, men Doris kan beskriva

folk så skojigt. Först var det herr och fru Ess?»

»Gäss», rimmade Doris. »Liten gås, stor gås av Lillestads prutgässläkte. Fru Mary-Ann har antingen något gurkgrönt eller scillablått på sig, och så skrattar hon var gång hon säger min man, och det gör hon minst varannan minut.»

»Greve Sebastian Svinfoth då; är han stilig?»

»De-e-e-e-t be-be-ber-ror på, om du ty-ty-tyck-er om sva-sva-velrött hår och fa-fa-familjesnabel», stammade Doris än värre än den unge greven själv. »För resten, du Yvonne», tillade hon med sin egen friska, klara röst, »är han något att fundera på. Rik som Krösus, from som ett lamm och med anträd från 1600-talet.»

»Ätten introducerades 1645», inföll Margareta, »det lär ha varit den första greve drottning Kristina utnämnde.»

»Å, så intressant då», sade Yvonne, som om hon haft en skål med sällsynta guldfiskar framför sig. »Har han några slott också?»

»Ja, Tidinge», upplyste Margareta, »det är ett av våra största och äldsta fideikommiss, men, lilla Yvonne, furstetitel har han inte.»

Yvonne rodnade och ryckte på axlarna så högdraget hon kunde åstadkomma.

»Det var några flickor till», vände hon sig till Doris: »Lilly Taul, hurdan är hon?»

»Hemslöjdsadept i allo måtto.»

»Usch så hemskt! Eivor Gudell då.»

»Fem farliga F: firad, fager, flirtig, finurlig, flott.»

»Menar du det», Yvonne lät litet ängslig.

»Ordagrant. Hon har varit i pension i Schweiz och fått sista avfilningen i Paris.»

»Nå, men de fyra löjtnanterna. Är de stiliga?»

»Sådana djur känner inte jag. De kommer mig ej vid; samma avstånd tar jag från notarierna Bryde och Runge. Kandidat Stentor känner jag mest från den tiden han hette Pettersson, men 'namnet gör ej mannen, vill jag tro', och som Pettersson var han mycket enkelt och flärdfritt möblerad i övervåningen.»

»Du är skarp, Doris», inföll Margareta ogillande. Hon fann det tarvligt att nagelfara människor så där, och hennes min blev kyligt förnäm.

Doris såg tankfullt på henne.

»Det har du alldeles rätt i», sade hon stillsamt. »Jag sticks som en gammal nåldyna, där alla nålar man satt i den kryper ut med udden först.»

»Jag har gömt det viktigaste till sist», utbrast Yvonne utan att taga notis om det lilla

intermezzot. »Ingenjör Bergby — hittebarnet — nej, din fosterbror, Mick. Är han i min genre, tror du?»

»Svante — i din genre?»

Mick lät uppriktigt förfärad, stirrade rakt fram och blev långsamt blodröd.

Yvonne knäppte odygdigt med fingrarna och gnolade:

»Du går åt ditt håll
och jag går åt mitt håll, men ändå så skiljas vi ej.
Fastän vi vandra
långt bort från varandra,
så äges mitt hjärta av dej.»

Du slipper bekänna, söta Mick, men jag tror, jag anar något . . .»

*

Bland alla de luftiga, fjärilsskimrande baldräkterna tog Doris Anderssons studentklänning sig tung och närmast vardaglig ut. Hon satt ovanligt tyst vid bordet, och då slumpen fogat så, att hon fått sin forne lärare och blivande kollega Jappe till kavaljer, behövde hon egentligen bara hålla reda på, vilket ord hon skulle inflicka, ty han talade själv hela tiden, beskrev, vad hans hustru och han sett under

bröllopsresan, var man ätit bäst och var de prydligaste hotellrummen funnits. Han hade ett rikhaltigt förråd av utländska ord och fraser, som han flitigt dekorerade med.

»Har fröken varit här hela tiden?» undrade han i förbigående.

»Nej, jag har varit i Chicago ett år — som lärarinna vid en svensk fabriksskola.»

»Jaså! Det var förståndigt att komma hem igen. Vi svenskar borde aldrig glömma att borta är bra, men hemma är bäst.»

»Jag trivdes utmärkt i Amerika, och bäst har man det väl där man arbetar med lust.»

»Vi ska äntligen inte underblåsa emigrationsmanin, lilla fröken. — Nå, ni ska bli bok- och teaterrecencent, sa Elang. Man får höra om oanade snillegåvor hos sina forna elever. Slaska bara inte för galet.»

Doris betraktade honom frågande. Hans näsvingar vibrerade så förargligt och han skakade upp den vida manschetten med otålig elegans, när den föll ned över hans feta, vita hand.

»Ni är inte inne i tidningsterminologien, förstår jag», sade han och tuggade samtidigt med ett smackande ljud. »Ser ni, spalten om böcker och konst och sånt där, som inte småstadstidningar riktigt har korn på, kallas slaskspalt. Ett litet avloppsrör! Ha, ha, ha!»

Doris visste, att hon borde instämt i hans munterhet, men hon ville inte. Hans dryghet retade henne. Tänk, om han i stället tagit henne på allvar och uppmuntrat henne med några vänliga råd. Hon såg hans hemliga miner med fru Mary-Ann och dennas lustiga lilla ansikte förvridet till ett grimaserande leende, vilket säkert betydde: Stackars du, som ska dras med den där gamla »skurtrasan».

Skoltidens öknamn blev så levande inom Doris, att hennes kinder började bränna. De bruna ögonen glänste. Å nej, inte skulle Jappe eller den näspärlan Mary-Ann ostraffat få sitta där och göra narr av henne för att hon var tarvlig och otymplig. Hon slängde huvudet med sin kör-i-vind-gest bakåt med det fasta beslutet att göra Jappe bet.

»Ja», sade hon mycket oskyldigt, »det blir nog svårt att hålla sig i nivå med bildningsgraden här i Lillestad. Jag förstår, att i så fina, kultiverade hem som här finns, har det samlats utmärkta bokverk och tavlor. Borgmästarns t. ex. har väl ett dyrbart bibliotek. Jag har varit där på barnkalas för nio år sen, men då minns jag bara rysligt fina möbler, och ett litet bokskåp.»

»Jaha — svärfar har inte så mycket böcker — utom juridiska förstås. Men jag har en del.»

»Skulle det vara möjligt att få låna någon större konsthistoria? Jag har läst Laurins och

Nordensvans, men doktorn (Jappe tyckte om att kallas så, fastän han ej var berättigad till denna titel.) har förstås några betydande utländska.»

»Neej. De-e-e — inte som jag minns.»

»Å, har doktorn ett *så* stort bibliotek? Då är det kanske det största i Lillestad?»

Drev tösen med honom? Jappe sneglade ondskefullt på sin dam, som ouppfostrat lagt kniven på tallrikskanten för att äta fiskfilén endast med gaffel. Han hade en dunkel hågkomst av, att hon kunde vara fräck redan under skoltiden, för hon kunde ju allting, och varenda lapsus märkte hon tvärt. Högdraget svarade han:

»Fröken Andersson ser väl amerikanskt på allt i vår goda stad, och då blir till och med det största ett sandkorn. *Vi* är mera för kvalitet än kvantitet här hemma.»

»Å, är det så», log Doris förbindligt. »Ja, man förstår ju så litet, när man är barn, och det är så klart, att jag inte kunde märka det då. Jag tycker, att Mary-Ann verkar otroligt — iakttagande och reflekterande.»

Hon betraktade den forna kamraten, som lagt det näpna huvudet på sned, under det hon kisade mot sin man. Hennes röda mun hade ett försmädligt drag, som om hon sporde: Har du gett henne en duvning än?

Men Jappe tittade förargad åt annat håll, höjde sitt glas och drack vördnadsfullt med

fröken von Hæger. Han avfyrade samtidigt till Doris:

»Fröken von Hæger är charmant. Det är alldeles märkvärdigt vad extraktionen betyder för individen. Man misstar sig sällan på om folk har några generationer kultur bakom sig eller inte. Det har jag observerat under hela min läraretid.»

»Ja, i allmänhet blir de dummare, ju finare de är, eller hur? Margareta är väldigt begåvad, så hon är nog ett lysande undantag.»

Nu hade Doris tröttnat på käbblet och lutade sig tillbaka mot stolsryggen. Hennes uttryck av: jag gitter inte, var så tydligt, att Jappe generad tog fatt på fiskfilén, som han elegant byggde upp på silvergaffelns breda rygg.

Cilluf Jeppas pratade livligt med sin bordskavaljer, en kavallerilöjtnant, vilken förstod sig på hästar nästan lika bra som hennes egen Jöns. Hon såg omfångsrik ut i sin lackröda taftsklänning, överdragen med en guldspets. Omkring den kraftiga vita halsen hade hon mormorsmors gedigna guldkedja.

Yvonne satt emellan greve Sebastian Svinfoth och numro två av de fyra bordsprydande löjtnanterna. Egentligen var Svinfoths dam Lilly Taul, men denna kunde ostört ägna sig åt komtemplation, ty den stammande greven, liksom den ordkringe löjtnanten hade redan

vid soppan så tjusats av den unga studentskan, att de endast sågo henne. Vid fågeln voro de dödsfiender. Om det bara inte varit så urmodigt, kunde det blivit duell av när som helst.

Yvonne var i sitt esse. Hennes största triumf var dock, att ögonflirten med den där Eivor Gudells kavaljer lyckades så över all förväntan. Han skulle alldeles säkert smita ifrån Eivor för att sälla sig till Yvonnes uppvaktande, så snart tillfälle gavs.

Jag har nog aldrig sett så bra ut som i kväll, tänkte Yvonne belåten. Jag är så lagom tuschad, och håret faller så sött. Det gör sig mot klänningsfärgen. Jag tror, jag ska hålla på lila en tid till. Å jemine, vad jag har kul, sprattlade tankarna barnsligt tillfredsställda, när Sebastian hoppades, att hon skulle hedra Tidinge med ett besök.

»Jag sk-sk-a plu-plu-plu-ndra alla rosenträd och lä-lä-lä-gga rosorna för era sm-sm-små fötter.»

Nu var *han* framme med sitt, och löjtnanten högg in:

»Jag förbjuder er att resa, innan jag fått ordna en thé dansant på Jaktpaviljongen. Ni kan inte vara nog grym att neka. Annars kanske jag inte får se er mera.»

Ejvors kavaljer skickade mörka blickar till de tvenne lyckliga, och Yvonne log som om hon

varit på karneval och överösts med konfetti. Det var helt enkelt bedårande. Varför i all världen hade inte Mick haft vett att bjuda herrar förr? Ja Mick! I förbigående tittade Yvonne på Värnens unga värdinna, som fått Svante Bergby på sin lott.

»De där två — Monika och ingeniör Bergby — är så vackra, så det är inte sant», sade hon till löjtnanten, »tycker ni inte?»

»Jag tycker ingenting. Jag brinner, flammar, lågar.»

»För — Monika?»

Yvonne fann det förfärligt spännande att få veta, vad han nu skulle svara. Hon smällde kokett med solfjädern mot handen, en liten mjuk, arbetsoduglig hand.

Och löjtnanten bredde oförskräckt på — inte för tjockt för Yvonne — hon trodde blint på det raketfräsande smickret. För den gulhårige småstadslöjtnanten glömde hon alldeles furst Kordovnevski.

Svante var inte vidare underhållande. Han hade huvudet fullt av planer och projekt för det arbete han åtagit sig. Det gladde honom att det just var trakten omkring hans barndomsland, som följde med den nya tidens krav. Och han hade, medan han varit utrikes, på kartan återsett den terräng, där han strövat omkring som pojke. Skogar, berg, små sjöar

och glittrande bäckar voro honom välbekanta och många hågkomster förbundos med dem. Han kunde ej känna igen sig på de vägar och stigar han trampat utan att också hemmet med mor och gamla farmor stod levande för honom. Hans far hade dött tidigt, och Svante, som var enda barnet, blev mors och gumman farmors tröst och glädje. Men han hade bara hunnit bli löften, ingenting färdigt, innan de dogo. Sedan dess hade han innerst känt sig frusen och ensam, när inte arbetet gjorde honom varm och intresserad.

Tant och farbror Vibe och Mick var nog väldigt bussiga, och han höll mycket av dem, men de behövde honom inte. Han kunde ingenting göra för dem, inte hugga i och märka, att han gjorde dem nytta. Han kunde ingenting annat ge dem än tacksamhet, tänkte han, och det var något alldeles för abstrakt för hans ungdomliga energi. Mor däremot skulle han ha varit ett stöd. Hon hade varit så rörande bräcklig, hans lilla mor — det var i det avseendet Mick liknade henne —, hon hade arbetat tåligt och ihärdigt för hans skull, hade levat för honom, och om han fått löna all hennes försakande, uppoffrande ömhet, skulle han känt sig äga en stor, verklig lycka. Om hon nu suttit i det lilla gula huset med de låga rummen och väntat på sin pojke, som arbetade

ute på linjen, men lagade så att han kunde komma hem ibland till mors smekande ögon, då skulle han varit bra nöjd.

Just nu hade han suttit och tänkt på det och erinrat sig, att det gula huset rivits för längesedan.

Mick tordes inte prata med honom, när han var så där långt borta. Hon satt och vaktade på, att han skulle komma tillbaka och minnas, att han satt vid ett festligt middagsbord. Hon flyttade nervöst på sina fyllda vinglas. Hon hade hälsat gästerna välkomna, men sedan inte druckit med någon, för det brukades ju, att man skålade par med par. Svante hade inte ens skålat med sin dam. Han hade i tankarna druckit sitt vin och ställt glaset tillbaka. Monika såg mot Doris' plats. Om hon kunde göra ett hemligt tecken åt henne att »väcka» Svante! Hennes bönfallande ögonkast gjorde verkan. Doris märkte genast, att Svante behövde ruskas upp och om möjligt också snoppas, men det sistnämnda torde nog få ett minimalt resultat, ty enligt Doris' uppfattning hade den gode Svante blivit nedrigt stursk och »betonggjuten», sedan han växt ur barnskorna.

Utan hänsyn till Jappe höjde hon emellertid ett vinglas — fel glas till på köpet, tänkte Jappe indignerad, och ropade med sin sonora, klingande alt:

»Skål Mick och Svante!»

Svante ryckte till. Han ville absolut inte brista i god ton, men nu blev situationen något invecklad och sabla obehaglig. Allas uppmärksamhet riktades på Monika och honom. Fiskvinet hade han druckit ur. Och han måste begå den oartigheten att besvara skålen med en annan vinsort. Hans något stela väsen kunde ej frigöra sig från vedertagna former annat än mot dem, vis-à-vis vilka han inte iakttog någon slags ceremoniel. Dit hörde sedan gammalt Mick.

Och oresonligt nog harmades han nu på henne för detta otrevliga ögonblick. Hon borde naturligtvis ha gjort honom uppmärksam på, att den, som förde värdinnan till bords, hade vissa skyldigheter mot husets gäster. Farbror Otto hade dessutom så Mick hörde det, uppmanat honom att vara en riktigt trevlig vicevärd.

Han hade försummat det krafset för allvarliga tankar, som strömmade in på honom. Mick kunde givit honom en liten knuff. Det var hennes fel, att han blamerat sig. För egen del var hon oantastlig. Högsta hönset i korgen!

Chockerade Jappe frågade med pedagogiskt eftertryck sin självständiga dam:

»Hur skålar man i Amerika?»

»Vasa?» Doris var sysselsatt med en mot-

strävig fågelvinge, som hade flyglusten kvar och fann tallriken för trång.

»Hur skålar man i Amerika?» upprepade Jappe distinkt som vid en diktamen.

»Det gav jag aldrig akt på. Det var väl ungefär som här. Det förekom för resten så sällan vin i de hem där jag var. Mina kusiner var väldigt i svängen, men jag frågade dem aldrig om amerikanskt bordskick. Jag kan komma ihåg att ta reda på det, när jag skriver en gång.»

»För all del! — Jag mente bara, att — ja, med ett ord, jag ansåg mig böra med en omskrivning upplysa er om, att *här* låter man sin kavaljer proponera den skål man önskar dricka utom med sin man eller hustru.»

»Tack så mycket», sade Doris enkelt, »jag hoppas bli verkligt belevad, när jag får vara i Lillestad en tid. Nota bene, om flera tar sig lika vänligt an mig som doktorn.»

Jappe var inte riktigt med på galoppen. Hennes min var allvarlig, men det glimtade spjuveraktigt till i de bruna ögonen. För att kalmera sig drack han ömt med Mary-Ann.

Äntligen, tänkte Mick, när Svante framförde gästernas tack. Han hade suttit stum som en fisk hela middagen; nu fick hon åtminstone höra hans röst. Dess tonfall hade inte det allra minsta bud till henne. Det var

ett tack ut i luften, men hon log i alla fall detta ljuva, något svårmodiga leende, som alltid blev mera hemmastatt hos Monika än den sprudlande glädjen.

»Jag är tvungen att bryta tidigt upp, Monika», sade Svante, sedan de under tystnad dansat dansen efter maten. »Jag ska upp vid femtiden i morgon bittida.»

»Jaså.» Han hade sagt *Monika* i stället för Mick! Hennes enda lilla »jaså» svällde av gråt.

»Men jag tänkte jag skulle bjuda upp dina studentkamrater i tur och ordning, jag menar de tre främmande.»

»Ja — gör det.» Högsta hönset i korgen var en ömkligt pipande liten kyckling. Plötsligt purrade hon dock upp fjädrarna och tillade med mindre grumlig röst: »De *tre* främmande? Tänker du förbigå Doris? Den enda jag bryr mig om. Låt då hellre bli att bjuda upp någon alls.»

Sanningen att säga hade Svante ganska mycken respekt för Doris' obetvingliga ärlighet, och en dans med henne i kväll ville säga detsamma som att ta emot en grundlig uppsträckning. Han erkände sig värd den, visste mycket väl, att han bar sig ojuste åt mot Mick, men hon retade honom på något sätt. Han skämdes inför hennes förtvivlade grå ögon,

som aldrig kunde banna eller straffa. Hans barndom gick igen från de gånger han varit olydig mot mor, och hon också sett så där tröstlös ut. Något av att icke ha hunnit gottgöra, rev inom honom. Visst hade mor och han oftast varit hjärtevänner, men Svante hörde till de minnesgoda felarne. Han klemade inte med sig själv, fastän han gömde sina känslor i lönrum.

»Som du vill», sade han tvärt. »Vill du dansa en dans till med mig då, så försvinner jag sedan.»

Mick visste sig ingen råd. Hon tänkte ångestfullt på, hur lekande lätt Lolo skulle klarat detta, och Doris, och Margareta och Yvonne... Alla utom hon. Hon dansade med dunkande hjärta och skälvande knän. En het tår och en till föll blankt glittrande ner på Svantes smoking. Hon blev stel av skräck, när hon såg det.

Svante stannade mitt i en sväng och förde henne ut på den stora balkongen, där girlanger av kulörta lyktor glimmade utmed vildvinets röda rankor.

»Är du särskilt nervös», frågade han. »Det har kanske varit för ansträngande att ha främmande, när tant är bortrest?»

Intet svar. Hon orkade inte. Sjönk djupt in i den bekväma stolens famn och slöt ögonen.

Så blek hon var! Mest ett andeväsen. Svantes irritation tilltog. Han tänkte inte pjåska med en sådan där liten lyxblomma. Hon var bortfjäskad. Det var kanske hela sjukan. Men han kunde inte låta henne sitta här, om hon svimmade eller något sådant där fint. Bryskt uttalade han sin tanke:

»Du svimmar väl inte?»

»Nej.»

»Är du sjuk?»

»Nej.»

»Men vad är det då? Jag kan gärna erkänna, att jag burit mig åt som en buffel i dag, om det är det du vill. Förlåt mig.»

Buttert och utan hjärtlighet framförde Svante ursäkten. Mick såg inte upp. Hennes läppar darrade; hon nickade svagt.

Svante fann hennes tystnad retsam nu, när han ville tala. Han stampade ett slag med foten och dängde handen i balkongräcket. Det skedde kraftigare än han beräknat och gjorde så pass ont, att han ofrivilligt skar tänder.

Då fick Mick liv.

»Gjorde du dig illa», frågade hon ängsligt. »Svante, din hand blöder, du måtte slagit den mot en spik. Gå och lägg om den! Ska jag hjälpa dig?»

»Nej tack du, det är ingenting.» Svante tog upp näsduken och virade den hårt om sin ska-

dade hand. Han stod nu orörlig och efter en bra lång paus sade han: »Det vore bestämt bättre att du bleve ond på mig ibland, Mick.»

»Det kan jag inte», mumlade hon, »jag håller bara av dig — alltid.»

»Men du gör mig galen både på dig och mig med din eftergivenhet. Jag tror inte jag tål vid den. Brusa ut någon gång, lilla tös, och säg, att jag är en lurk!»

Mick brast ut i ett lågt, hjärtligt skratt.

»Kan du tänka dig mig sägande det», flämtade hon efter skrattet, »och dig — —? Tror du, du trillade av pinn', eller vad tror du? — Det gör för resten detsamma», tillade hon obotligt allvarligt och uppriktigt. »Jag vet inte, hurdan jag är mot dig. Jag vet bara, att jag tycker hemskt mycket om dig. Jag har försökt fundera ut, *vad* det är jag tycker om, men det blev jag inte klok på. Det var varken det eller det särskilt. Jag plockade fram och la ner igen som i en stor låda. Ingenting var det bästa, men allt hade något minne, som jag var fäst vid.»

»Vad du är vacker och prinsesselik, lilla Mick», utbrast Svante. »Sagoprinsessa! Ingen av de andra flickorna är som du. Man borde visst alltid bära dig på händerna. Tänk, om jag gör det en dag, du! Ibland vill jag det sabla gärna, men — *alla* har burit dig på hän-

derna *alltid*. Det är ett aber. Varför ska jag då hugga i? Det är ingenting jag ensam ska lyfta.»

Monikas ögon strålade stjärnklart, och hon skulle just svara, då ett helt stim av de unga virvlade ut på balkongen med Yvonne i spetsen. Monika omringades av sina muntra gäster. Den stammande greven ville be damerna komma på gardenparty till Tidinge följande dag, och den ordrappe löjtnanten yrkade på sin thé dansant i jaktpaviljongen.

Margareta von Hæger hade inte kommit med ut. Hon hade slagit sig ned i biblioteket, och där fann professor Vibe henne. Han hade icke deltagit i middagen för att inte lägga band på ungdomen, och han föreställde sig inte, att någon av lilla Micks vänner förirrat sig från dans till folianter.

Margareta frågade artigt, om hon störde. eljest ville hon gärna stanna. Hon hade hittat en bok, som intresserade henne obeskrivligt.

»För all del», sade professorn älskvärt, »där två, som är verkligt roade av läsning, sitter tillsammans, verkar det snarare tankestimulerande än störande.»

Och de sutto i varsin Voltairestol, tysta, nöjda, avlägsnade från sorlet i sällskapsrummen.

»DET VORE VÄL SKRALT, OM HON INTE SKULLE KUNNA BÄRA FÖRTRETLIGHETERNA UTAN ATT HÄNGA NÄBB.»

Mycket riktigt. Ungefär fjorton dagar efter det Doris följt Elsbeth till stationen, återvände flickungen med det beskedet, att förr tog hon sig till vad som helst än hon stannade hos trädgårdsmästarens. Det var så knogigt och så rysligt på alla sätt. Man fick stiga upp så tidigt, att det knappt var riktigt ljust. Och på kvällarna skreko ugglorna klävitt utanför fönstret ända tills man blev gråtfärdig.

»Jaha, du stod inte ut, med ett ord», sade Doris kort. »Det får du själv förklara för professorskan Vibe. Hon har ett par gånger frågat, hur du trivdes och varit säker på, att det skulle gå utmärkt.»

»Ja, det förstås. Hon vet inte, hur en ann har det», sade Elsbeth näbbigt. »Och det vet inte du heller, som är fin dam och lärarinna

och det. Du bara tussar med mig. Jag vill också bli nå't riktigt, ska jag säga dig.»

»Ja, om du slipper arbeta, men det slipper ingen.»

»Jo, såna stackare som jag», ljöd herr Anderssons tunna sjuklingsröst. »Gnabbas inte, små flickor! Ont gör ont värre, säger ett gammalt bra ordstäv.»

Doris föll genast undan. Hon hyste ett innerligt och förstående medlidande med fadern, som långsamt, men ohjälpligt tynade bort. Hon försökte muntra upp honom med sin sång, med att läsa för honom eller sitta och prata med honom.

Men han orkade allt mindre.

En dag hade han sagt till henne med sitt sorgbundna tonfall:

»Stackars min lilla glada svala, som ska sitta i bur här i Lillestad, i en stor bur, där de riktiga burfåglarna hackar dig. För de kommer de att göra, lilla Svala. Jag önskar, att du finge flyga ut snart igen. Det var galet, att jag inte teg med hur jag längtade efter dig. Nu ångrar jag det. Men du reser väl ut igen, när jag är borta. Det ska du lova mig!»

»Jag vill helst behålla dig, farsan.»

»Det ska du inte vilja. Min prövotid har varit så lång, så lång, lilla Svala. Du ska unna mig att sluta. Vet du, jag har legat här och

styrt för er i tankarna. Jag, som ingenting fått duga till för de mina! Men, som sagt, jag har styrt och ställt.»

»Du får inte narra mig att tjuta, farsan. Jag har engelska i åttonde, och är jag rödögd, tror dom — — —»

Doris avbröt. Redan de första lektionerna hade visat henne, att flickorna i de högre klasserna tänkte göra henne livet surt. De leddes av ett par mycket impertinenta backfischar, som hört sina mammor tala om »Skurtrasan», och som funno Doris' yttre simpelt och vad kläderna beträffade »vidrigt». Doris hade varit på väg att säga: då tror de, att jag gråtit över deras elakhet, men farsan och morsan skulle då inte tyngas av hennes bekymmer.

Det vore väl skralt, om hon inte skulle kunna bära förtretligheterna utan att hänga näbb. Till sist skulle hon nog rå på dem, bara inte modet svek. Det var retfullt, att Elsbeth inte kunde hålla sig kvar. Nu bleve det ett extra jobb att få tag i något arbete åt henne. Morsan hade inte sin kraft och energi kvar. Hon hade börjat sucka och pusta för allting, och Doris, som hade ett så obegränsat tålamod, när det gällde fadern, fick ej detta att räcka till för modern. Hon försökte rådgöra med henne om Elsbeth, men den en gång så arbetsdugliga Kristin Andersson satt bara och vaggade fram

och tillbaka, medan hon gned de värkande benen och småstånkade:

»Ja, om en bara visste — om en bara visste! — Si, tösen hade ju inte hatt nå't att göra me jorden på vintern utan hade fått påta lite i drivhusena och hjälpt te me barna; det tyckte hon var tråkigt, förstås, för så'n är ungdomen. Gu tröste oss för den! — Vad ska en nu ta sej te med tösen?»

»Ja, det är just det», inföll Doris. »Det är det vi skulle klara ut. Det blir bäst hon får lära sig något: bokföring och räkning. För resten behöver morsan henne hemma.»

»Du är då välsignat snäll i alla fall, Doris», sade fru Andersson, nästan förundrad.

När Doris talade med fadern om hur hon tänkt sig det med Elsbeth, nickade han bifallande.

»Du ska lära henne engelska också, lilla Svala. För nu ska du höra mina planer. Om jag slipper ifrån snart, tar Gerda och Edvard Kristin till sig, men det vore gott, om Elsbeth finge följa med dig till Chicago. Det vore skönt, om ni kunde slå er fram där alla tre. Det är en styrka, när syskon håller ihop.»

»Ja», sade Doris behärskat, »det har du nog rätt i, farsan. Men vi ska inte grunda på det nu. Jag *är* glad, väldigt glad att få knoga för dig och komma hem till dig. Och vara din

svala. Se'n blir jag aldrig svala mer, farsan. Det är bara du, som gett mig sagovingar.»

Herr Andersson log blitt och strök sin flicka över det tjocka, bruna håret. Han, som gått en sjuklings tidlösa väg, tyckte nog, att hon ännu var barnet, han kunde lära. Han glömde, att hon var vuxen och visste mycket, mycket mera än hans böcker innehöllo. — — —

En senhöstmorgon, då regnet öste ner över Lillestad och rännstenarna forsade av vatten, gick Doris till skolan. Hon hade regnrock och gummihatt. Händerna hade hon stoppat ner i fickorna och hon visslade takten till: *Mandom, mod och morske män.* Näsan pekade käckt uppåt. Hon höll sig rak och fötterna flyttades spänstigt. Hon hade beslutat sig för att riktigt rycka upp flickorna ur deras slöhet, hålla dem vakna med en konversationstimme i engelska i åttonde, och med en svensk lektion i sjätte, där de skulle få skriva på en sida fem framtidsönskningar och skälet, varför de önskade just så.

På kvällen skulle hon för första gången som kritiker se en teaterpjäs. Det var spännande. Bara att sitta på parkett var en upplevelse. Hon hade aldrig suttit så fint, och för att hedra den märkliga tilldragelsen skulle Monika och Svante skaffa sig biljetter bredvid henne, men

hon hade förbjudit dem att säga ett knyst åt henne, för hon måste borra sig in i pjäsen så långt hon kunde komma och fick inte distraheras.

Med bokrecensionerna hade det hittills inte gått »värst». Elang förmanade henne att »ge på» alla radikala och »hålla styvt» på de konservativa, för bladet lästes i stans finare familjer. Hon fick lära sig, att ett parti var detsamma som en tankeregulator. Ville inte Doris ta detta ad notam, kunde hon sluta på tidningen med ens.

Trots alla förmaningar skrev Doris ändå ganska självständigt, och en dag, när hon var på Värnen, sade friherrinnan syrligt:

»Kära Doris! Jag tycker inte om den där jargongen. En ung flicka ska vara blyg och söt som en liten sippa. Doris är så fasligt burdus i sitt skrivsätt. Det är dålig smak, lilla vännen.»

Professorskan hade vid ett annat tillfälle skrattande gjort narr av alla hennes fina ord och lärda vändningar.

»Det är som om Nordisk Familjebok begivit sig ut på fotvandring», sade hon. »För oss, som känner dig så väl, kära Doris, verkar det så komiskt med de där höglitterära luftsprången. Kom ner till jorden igen, kära

barn! Fruarna här i stan undrar var du snappat upp alla uttryck. De låter så 'uppstyltade'.»

När Doris granskade sina första, ytterst omsorgsfullt utarbetade recensioner med deras alltför rika språkflora, insåg hon, att professorskan hade rätt, men det bar det unga pennskaftet emot att erkänna det. Hon ville inte rätta sig efter en så förarglig pekpinne. Hon skulle skaffa sig en egen stil. Hennes stora A i studentbetyget blev den fyrbåk, som lyste henne, men ett laudatur är icke alltid ett pålitligt sken. Doris tog mer än en gång miste om segelleden.

»Hon är envis som synden», sade Lolo, »och tror sig visare än Sokrates, den lilla mamsellen. Jag skulle verkligen gärna hjälpa henne, men hon hör till den sortens unga, som tror sig själva bäst.»

Mick tyckte, djupt bedrövad, att Doris blivit bra tvärsäker. När Lolo var så söt och rar, så skulle väl inte Olaus se ut som stock och sten. Hon kunde ju begripa, att hon gjorde henne — Mick — gräsligt ledsen. Det fanns ingenting förfärligare än när folk, som man höll av, såg snett på varandra. Och den här gången var det Doris' fel. Mick svek henne inte i alla fall. Aldrig skulle hon göra det. Men det var så tråkigt, att Doris tydligen undvek Värnen.

Och Mick gick inte mera till Anderssons. Lolo förbjöd det inte. Hon endast visade sitt ogillande. Och så var det det, att sedan Elsbeth kommit hem igen, delade hon rum med systern, så att Mick och Doris aldrig voro säkra på att få vara i fred. Bäst det var, gjorde Elsbeth sig något ärende in, eller också kom fru Andersson. Hon ville nödvändigt bjuda på kaffe, när de hade så fint och rart främmande.

Mick avskydde kaffe, och de bastanta, mjölstarka kakorna fastnade i halsen på henne.

Doris hade hunnit fram till skolan, och mot hennes vilja lade sig ett tryck över bröstet, så fort hon öppnade porten.

Från sjätte klassen ljödo hurrarop och sång omväxlande. Skolans yngsta lärarinna näst Doris firades av den klass, där hon haft första lektionen. Det var hennes födelsedag, och hela rummet var klätt med grönt och flaggor. Nu kom hon ut i korridoren med ett fång doftande blommor i famnen. Hon var mycket elegant klädd. Hennes slanka gestalt hade ett graciöst behag, och hon log nästan alltid. »Solstrålen» kallade hennes dyrkande elever henne. Flickorna lågo för hennes fötter med denna blinda beundran i skock, som är vanlig i flickskolor. Henny Löwe älskades för resten också av kamraterna och mammorna.

Nu strålade hon sitt solskenslöje över Doris.

»God morgon, sötaste! Se, vad jag har fått! Hela famnen full! Är de inte bedårande, våra flickor? Jag har inte gjort annat hela timmen än skrivit verser i minnesalbum. Au revoir, raringar», vände hon sig till klassen, och så till Doris igen: »Jag ska ha stort kafferep klockan fem för mina kamrater. Du är så gränslöst välkommen.»

»Tack», sade Doris. »Jag har den äran att gratulera», tillade hon och gick in i klassrummet, därifrån flickorna rusade ut till rasten.

Oordningen var påfallande. Blomrester, blad och staniolbitar på golvet. Ett par pulpetlock uppslagna, och på svarta tavlan en med krita ritad stor ros.

Så fort det ringt in och flickorna sutto på sina platser, frågade Doris skarpt:

»Vem är ordningsman?»

Mary-Anns yngsta syster, kallad Lill, reste sig. Hon knixade en smula och skakade samtidigt det bobbade håret, så att det yrde omkring öron och kinder. Kamraterna fnissade. Lill var så skojig och så fräck. Det sistnämnda slog särskilt an på den börjande slynålder, vari klassen befann sig. Doris sade aldrig Lill utan Lilian, som borgmästarens sista hette.

»Ser Lilian hur det ser ut härinne?»

»Ja — festligt. Vi har haft vådligt kul.»

»Ta genast bort allt skräpet. Vem är vice ordningsman?»

Det var Ulla-Brita Gråhjelm, ett litet förnämt societetsfrö. Hon gled långsamt framåt som en reptil, vilken slingrar uppför en trädstam.

Doris betraktade henne kyligt. Hon undrade själv över, att hon icke kunde få någon kontakt med eleverna här, undrade, men svarade sig med allt klarare övertygelse, att flickorna dels påverkades hemifrån, dels funno henne för grundlig och noggrann. Hon släppte icke taget, förrän de kunde, och krusade inte någon.

Ingen hade något att anmärka på hennes rättvisa. Hon föredrog ingen. Men hon såg heller inte mellan fingrarna med litet slarv, som fröken Löwe gjorde. *Hon* brukade säga: »Vi ska inte bli blåstrumpor, flickor, utan goda hemmakvinnor.» Och kvinligheten var just på modet i Lillestad.

»Lilian och Ulla-Brita få plocka upp på golvet, så här blir snyggt. Det ser ut som i en svinstia. Det skall gå fort, så att vi inte förlorar för mycket av timmen. Elsa Bertram kan göra ren tavlan.»

Lilian och Ulla-Brita lämnade sina pulpeter och började med löjliga, liksom svansviftande rörelser rota omkring på golvet. Plötsligt läto

de höra ett belåtet grymtande. De låtsades vara grisar för att illustrera Doris' yttrande om svinstia.

Elsa Bertram inspirerades av de båda kamraternas upptåg och i stället för att med hartassen rengöra svarta tavlan, tog hon en handduk ur sin pulpet och med stora armrörelser, som skurade hon med en väldig trasa ett golv, gnuggade hon bort den vita rosen.

Då brast det för flickorna. Skrattet frustade ut, först dämpat, men slutligen oemotståndligt högt och hejdlöst, som om nitton ostyriga vårbäckar porlat och sorlat.

Doris blickade ut över klassen på alla de röda, glitterögda ansiktena. Hon hörde någon viska:

»Hur hanterar du skurtrasan, Elsa?»

Och en annan:

»Du borde tvåla in skurtrasan riktigt!»

Hon gick ned från katedern, tog sikte på de två, som viskat och spände blicken i dem. Hon hade tänkt säga dem rent ut, att hon förstod, att det där om skurtrasan skulle vara en allusion på henne, men ändrade sig, stod där bara med brännande kinder och flammande ögon. Hon mindes sig aldrig ha varit så ursinnigt och på samma gång så vanmäktigt ond som nu. Det var henne omöjligt att få fram ett ord.

Hon ville slå, slå besinningslöst, men lade armarna hårt i kors och rörde sig inte.

Skrattet ebbade bort, men det misshagade de tre agerande. Ulla-Brita och Lill grymtade högre och bökade allt mer illusoriskt och Elsa låtsades sörplande dricka kaffe på fat. En ny skrattparoxysm hälsade detta tilltag.

Då fick Doris äntligen makt över rösten:

»Tyst», sade hon befallande. »Ni tiger genast. Ulla-Brita bär ut vad ni samlat ihop på golvet. Elsa och Lilian sätter sig på sina platser.»

När Ulla-Brita kommit tillbaka och satt sig, återvände Doris till katedern.

I den tystnad hon tvingat över flickorna, hörde hon sitt hjärta dunka. Hon visste inte, om det var av vrede eller sorg. Hennes livsmod låg tillskrynklat och nedtrampat inom henne. Och just i dag hade det ju haft flagga i topp. Att ge en anmärkning över lag föreföll henne vara som att måtta ett slag i luften. Ingen skulle bli bättre, arbetsvilligare, ångrande av det. Och att begära deras ursäkt föraktade hon. Vad skulle hon med den, när den ej menades uppriktigt?

Tårlösa stirrade hennes ögon ut över klassen. De voro fegt rädda, märkte hon. Det måtte vara något i hennes stelhet, som skrämde

dem. Ur ett par flickstrupar bubblade ett kvarglömt skratt.

Då fick Doris en idé, en underlig och oförklarlig idé. Hon tänkte: Jag säger dem, att de få skratta och prata i fem minuter, så löser nervspänningen upp sig. Jag vet inte, hur det kommer sig, men jag bryr mig liksom mera om dem nu, sedan jag sett deras avigsida eller — rätsida, i alla fall något, som inte är humbug.

»Om fem minuter börjar arbetet», sade hon lugnt. »Ni har nog skrattat ut till dess och hunnit säga varandra, vad ni nu tänker på.»

Hon vände ryggen åt dem och började med stadig hand skriva på svarta tavlan:

»Mina fem käraste önskningar äro — — —?

Varför jag hyser dem.»

Bakom sig hörde hon några få, ansträngda viskningar och förlägna fnissningar. Ingen tycktes komma sig för längre, och när de fem minuterna voro gångna, böjdes spakt nitton flickhuvuden över var sin skrivbok.

Pennorna raspade eller tuggades betänksamt. Önskningar hade de alla, men efter att förstulet ha tittat på grannen och med en liten trampning på dennas fot låtit förstå, att åtminstone *en* önskan borde vara solidarisk, kommo omkring en tredjedel av klassen överens om att skriva:

»En av mina framtidsönskningar är, att jag aldrig mera skall bära mig så fjantigt åt som i dag.

Jag önskar det, därför att jag skäms vådligt och ångrar mig mycket.»

*

Redan under nästa rast fingo de andra klasserna del av hysset i sjätte. Flickorna togo parti för och emot. Många, kanske de flesta, hyste, utan att reflektera över det, den ingrodda åsikten, att lärarinnor i allmänhet voro ett oting, och kunde man knäppa dem på näsan, så hade de så innerligt gott av det. Naturligtvis gavs det undantag, som »Solstrålen» till exempel. För henne skulle de gärna gå i döden, och ett par av gummorna — Tuttan och Prick, de älsta lärarinnorna — hade de fått pli på. De var både bussiga och medgörliga.

Henny Löwe, som svävade fram överallt och fick förtroenden, blev så ledsen över sina små kära flickors tilltag, att hennes vackra ögon tårades. Med en mjuk arm om Ulla-Britas nacke och en smekande dito om Lills liv, sade hon bedrövad:

»Söta barn, aldrig skulle ni gjort så åt mig.»

»Nej — mot fröken!» Tvåstämmigt dyrkande.

»Ah, hör ni, raringar, samla ihop er klass. Vi ska ha ett hemligt möte. Det är något jag så gräsligt gärna vill ha på min födelsedag. Jag är så oförnöjd, förstår ni, en riktig otäcka. Usch, usch, usch då!»

Nej, vad Solstrålen var stilig och söt och lustig! En flickklump omslöt henne ofördröjligen. Inom den log och viskade Henny Löwe. Hon bjöd på choklad och konfekt. Hon sade kvickheter. Hon blev rörd. I det avlägsnaste hörnet av den långa, breda korridoren hade hon samlat sin trupp, men snart kommo intresserade lyssnerskor till, och först när inringningen ljöd, rämnade den kompakta, levande muren omkring hela skolans älskling.

Då hade hon fått sin »födelsedagspresent» av alla sjätteklassisterna. De hade lovat att för hennes skull be Doris om förlåtelse. Elsa Bertram, Ulla-Brita Gråhjelm och borgmästarens Lill hade åtagit sig att anföra deputationen.

Efter timmens slut skulle de gå in i åttan och säga som Henny Löwe förestavat dem:

»Vill fröken vara så snäll och förlåta oss, att vi skojade. Vi var så uppsluppna, för vi hade firat fröken Löwes födelsedag.»

»Jag tar så gärna skulden på mig», sade Henny med sin leende älskvärdhet. »Jag vet ju, hur godhjärtade och förtjusande ni är och

kan aldrig tro er om något fult. Det är säkert mitt fel, att ni blev så uppspelta.» —

Doris ledde strängt och samvetsgrant den engelska konversationstimmen. Hon ansträngde sig till det yttersta för att få den loja klassen att lystra. Den föregående lärarinnan, som tröskat igenom fyrtio skolår, innan hon drog sig tillbaka, trött av år och möda, hade icke orkat käxa eller rätta de unga hon sist haft om hand, utan låtit lektionerna gå i fredens och slöhetens tecken. Nu skulle Doris rycka upp den dåliga sådden och försöka hinna med det mesta möjliga på de två terminer, vilka återstodo, innan flickorna »fullärda» skulle lämna skolan.

Under de månader hon lett undervisningen, hade hon använt all sin energi för att vinna ett gott resultat. Ibland tyckte hon, att det gick över förväntan, ibland åter sjönk arbetsvilligheten under nollpunkten. Klassen var ytterst ojämn, kunskaperna sutto löst och ytligt.

När hon först hurtigt och ivrigt tagit itu med dem, möttes hon av ett ramaskri över ett så våldsamt stort pensum. De kunde omöjligt hinna med så långa läxor. De fingo sitta uppe hela natten. Mammorna kommo och klagade:

»Snälla fröken, lärdom är nog bra, men hälsan är för mer. Den får vi inte blottställa!»

Föreståndarinnan varnade Doris för att tillämpa amerikanska idéer i Lillestad.

»Vi är inte vana vid att rutscha iväg. Skolan ska vara som ett vänligt skyddande hem för flickorna. De ska aldrig känna sig rädda och otrygga hos oss.»

Den bomullsmjuka vänligheten, som skulle ombona allt i Lillestad och som blivit ett slags skenverklighet bland dem, som ville anse sig tillhöra ett högre samhällslager, ville Doris inte underkasta sig. Hennes rättframma natur saknade all smidighet. Av det glada, burdust oförfärade barnet hade blivit en skarpsynt och alldeles för självrådig ung flicka.

Som liten avväpnade hon alla med sin frimodiga öppenhet, vilken lyste av frisk munterhet. Som stor stötte hon många ifrån sig, därför att hon inte ville tycka och tänka som alla andra; hon strävade otåligt och otympligt att bli en personlighet.

I katedern blev hon fordrande. Hon behövde bara kasta en blick på »mjöldrygorna» — hennes föraktliga benämning på de vitpudrade sexton- sjuttonåringarna — för att något skulle resa sig i harnesk inom henne, ty hon tyckte att flickorna buro de fina småstadshemmens sötaktiga luft med sig, och hon kände instinktivt, att de sågo ner på henne, därför att hon tillhörde arbetareklassen, och framför allt där-

för att hon inte var klädd och friserad efter sista modet.

Denna dag rådde en viss spänning i klassen. Det var inte utan, att en och annan kände lust att pröva fröken Anderssons tålamod för att få se, hur hon tog sig ut, när hon blev arg. Lill hade sagt, att hon blev kolsvart i ögonen och röd på nästippen. Ulla-Brita hade sekunderat med att berätta, att först blev hon paff, se'n miste hon av pur ilska talförmågan. Det hade varit så kul.

Emellertid ansågo de unga damerna, som gått och läst och allting, att de inte kunde bära sig åt som småungarna. Och att retas med att inte svara ordentligt, tjänade till intet. Man fick bara hålla på, till dess det gick, om inte flytande, så åtminstone skapligt.

Sådan Doris satt där, orubbligt allvarlig och krävande, imponerade hon trots sin ungdom, och mera än ett flickhjärta fladdrade som en ljuslåga i allt för starkt drag. Rädda och kalla händer hade svårt att hålla sig stilla. Nervöst petades det på håret, på långa, dinglande kedjor, på armbandsur eller på ängsligt undansmusslade fusklappar.

Regnet drev mot fönstren som drypande pisksnärtar och dagern inne i skolrummet blev sjukligt gulgrå. Minuterna kröpo framåt

ohyggligt långsamt. Det skulle bestämt aldrig ringa ut i dag!

Fastän Doris till det yttre föreföll så hård och oberörd av den trista stämningen såg det helt annorlunda ut inom henne. Hon var på något sätt sårig, och det sved i bröstet av en stor, tung missräkning. Kölden emellan henne och eleverna pinade henne som en orättfärdighet, ty från början hade hon inte önskat högre än att det skulle bli som i Chicago, ett hjärtligt förhållande mellan henne och flickorna.

I dag hade hon riktigt märkt, hur de yngre gjorde narr av henne, och hur högsta klassen spjärnade emot hennes försök att ge dem kunskaper.

Hon gav sig själv ingen skuld, sköt alltihop på andra, och därför mängdes det hat, förorättad bitterhet i hennes djupa förstämning. Jappe hade flera gånger ställt till obehag för henne, och den sliskiga, inställsamma Henny Löwe förstörde eleverna.

Det gick upp för henne, att det var en prövning att vara fattiga, tarvliga Doris Anderson. Hur hon slog ifrån sig och sparkade bakut, skulle de rå på henne till sist.

Hennes tinningar bultade och kinderna brände. Om bara en enda av flickorna visat sig tacksam för att Doris outtröttligt rättade uttal och skrev upp glosor!

Om de vågat säga något lustigt! Om de inte varit så erbarmligt fega!

Det fanns flera av dem, som Doris kände sig dragen till. Den bundna välviljan värkte inom henne som förgiftad av alla onda tankar.

Äntligen var lektionen slut. Flickorna rusade upp. Pulpetlocken smällde, böckerna dansade, pennor rullade ner på golvet, togs upp och slängdes med fart ini pulpeten. En ventil öppnades och vinden tjöt till som av iver att komma in i rummet.

Doris stod ensam kvar med ena armen stödd mot katedern, den andra hängde trött ner. Var det verkligen så, att hon, som var styrkan själv, kände sig matt i knäna och tung, tung om hjärtat?

Nu närmade sig deputationen från sjätte: Lill med sitt bobbade hår, Ulla-Brita, smal som ett rö i sin marinblå skolklänning, monterad med vitt kläde, och Elsa Bertram, Gretchenflätad och med opalfärgade silkesstrumpor på välformade ben.

Alla tre nego på en gång, men Lill hade utsetts att föra ordet. Hon sade tydligt och inlärt:

»Vill fröken vara så snäll och förlåta oss, att vi skojade. Vi var så uppsluppna, för vi hade firat fröken Löwes födelsedag.»

Doris såg upp och frågade hastigt med ett tonfall, som skar henne själv i öronen:

»Är ni rädda för anmärkning, så kan jag trösta er med, att ni ingen får.»

Flickorna stirrade häpna och förvirrade på varandra. Visst! tänkte de blixtsnabbt. Hon skulle ha kunnat ge hela klassen anmärkning. Vad kom åt henne? Varför gjorde hon inte det? Var det för att deras klassföreståndare, Jappe, var så besk emot henne? Hon var väl så slug, att hon begrep, att hon inte skulle få medhåll, och då kunde man nog snobba upp sig och vara ädel, bevars.

»Nu kan ni gå», utbrast Doris tvärt. De små nätta flickorna med de släta ansiktena plågade henne, därför att de ville vara henne så främmande, och därför att de inte barmhärtigt anade, hur hon önskade, att hennes vrede varit skrot på en tippvagn och att hon finge tippa av den för alltid. Ju längre hon stod här, desto tröttare och modlösare blev hon. Ensamheten förvandlades till övergivenhet. Något smälte långsamt ned inom henne. Hon visste ej, vad det var, men när flickorna skyggt och på tå avlägsnade sig, brast hon i gråt. Hennes kraftiga unga kropp skakade av snyftningar. Hennes tillförsikt och självöverskattning runno ut som i sand. Hon skulle visst aldrig återfinna dem.

»OCH DU LER ÅT MIG! O, JAG BLIR SÅ LITEN BREDVID DIG, OLOF.»

Mot kvällen upphörde regnet och mellan de blyfärgade molntrasorna tittade en snedmynt och gulblek måne melankoliskt ned på novembermörka, slaskiga och folktomma gator.

Butikerna sparade på belysningen till dess julskyltningen skulle börja och för privatbostädernas fönster voro rullgardinerna nerfällda om det lampsken och den hemtrevnad, som gottade sig i gammalmodiga, djupa rum eller i nya, trevliga våningar.

Doris kunde aldrig låta bli att föreställa sig, hur det såg ut innanför gardinernas eller fönsterluckornas förlåt. Hon visste om rätt många hus, vilka som bodde där, och när hon nu på väg till teatern passerade direktör Bertrams vita, solida envåningshus med den breda, rundade fritrappan, stod med ens den lilla flickdeputationen från förmiddagen levande för henne. Sedan hon nu tänkt över saken, fann hon sjätte klassens upptåg tämligen oskyldigt.

Hon hade sannerligen inte själv varit något helgon. Och bäst hon gick började hon småskratta åt de bökande, grymtande »grisarna».

Det där med »skurtrasan» var onekligen hårdsmältare, men sedan hon på eftermiddagen i stället för att gå på Henny Löwes kafferep, rättat skolstilen om de fem framtidsönskningarna och sett, att det åtminstone fanns sex små ärligt ångerfulla själar i klassen, såg hon ljusare även på trasan.

Hon makade åt sidan sin skrymmande och skymmande egenrättfärdighet, och därmed fingo humor och tankereda luft. — Månen och hon tittade på varandra. Gamlingen däruppe var visst inte så melankolisk längre! Månne den inte rent av sade till molnmatronorna i de grå krinolinerna: »Kör i vind!» De valsade åstad efter Æolus' flöjt. Och så blev det stjärnbalett, när den tungfotade ålderdomen trissat bort. Det blänkte och tindrade av glada stjärnebarn, som togo i ring omkring farbror Måne.

Och nere på jorden gick en ung flicka med raska steg, rak rygg och än rakare mod.

Så kom det sig, att hur bedrövad Doris än känt sig klockan tolv denna dag, hade detta nu blåst bort, när hon, tjugo minuter innan föreställningen skulle börja, drottningstolt intog sin plats på fjärde bänken på parkett. Hon

var en av de första i salongen, vilken med galleri och rad inberäknade endast hade 600 sittplatser och längst bort i fonden ett dussin ståplatser.

Där hade Doris, Elsbeth och Harry stått en gång, då Värmlänningarna gavs, och deras hänryckning hade varit gränslös. Bara det att få »smälla med nävarna», som Harry uttryckte det, var ett ofattbart stort nöje.

Den andra gången Doris varit här, hade hon sett Bröllopet på Ulfåsa. Svåger Edvard hade bjudit Gerda, henne och Harry — Elsbeth hade mässlingen —, men då fingo Harry och hon gå på samma biljett och klämma ihop sig på en plats. Hon såg upp mot raden, där de suttit. Så lustigt! En flicka i rödrutig klänning och en liten pojke i sjömansblus trängdes där, alldeles som Harry och hon för längesedan. Storögda och förväntningsfulla blickade de omkring sig.

Och för några minuter glömde Doris teatern i Lillestad, och till och med *varför* hon kommit dit, för att låta tankarna ila över land och hav till Harry, spörjande, längtande, oroliga och ändå spända till vita framtidssegel. — — —

Egentligen brukade inte stadens honoratiores gå på sin egen teater. Resande sällskap voro alltid så brokigt och ofullständigt sammansatta, men i kväll hade flera familjer och fram-

för allt ungdomen kommit överens om att gå, ty det var Strindbergs Mäster Olov, som skulle ges, och ehuru ensemblen för övrigt var skral, spelades Olovs roll av en framstående aktör.

Redaktör Elang hade instruerat Doris. Hon behövde icke säga mer än ett par ord om birollerna, bara om huvudpersonerna, och framför all skulle hon visa, att hon kände till skådespelets innehåll.

Doris kunde Mäster Olov utantill. Och hon hade läst flera Strindbergsbiografier, där hans verk granskats utförligt. Hon trodde nog, hon kunde reda upp det.

Men allt som salongen fylldes av människor med ansikten hon mötte mest var dag, kröp ängslan som kalla kårar utmed ryggen på henne. Hon såg för sig, hur de i morgon eftermiddag, då tidningen kom ut, skulle genomögna hennes kritik, fnysa åt den, skaka på huvudet åt den eller skratta. Professorskan Vibe skulle alldeles säkert få sig ett läskande skratt.

Doris' öron, varifrån håret var bortstramat mot nacken, började hetta otäckt. Hon hade en ytterplats, och vänstra sidan av dem, som skulle sitta på de tre första bänkarna, passerade henne.

Mary-Ann och Jappe gingo förbi och hälsade knapphändigt. Henny Löwe, eskorterad av en kvartett från åttonde klass, svävade

fram i en chypredoftande, guldbrun sammetsklänning.

»Ensam, sötaste!? — Vi träffas kanske under pausen.»

Hon log intagande, nickade intagande, hälsade intagande åt alla håll och hörde inte, om Doris svarade något eller ej.

Mick och Svante dröjde, men däremot kom Sebastian Svinfoth, enkel, hjärtlig och stammande.

Sedan han hälsat, hackade han fram, att han varit i Stockholm och att han flera gånger haft nöjet träffa fröken Fagert. Hon hade nästan lovat att komma till Lillestad mot våren. Hon intresserade sig för porträttgalleriet på Tidinge och ville gärna se det igen.

Han berättade också, att han skulle göra en utrikes resa för att rådfråga en specialist. Fröken Fagert trodde säkert, att hans stamning kunde botas. Han såg så lycklig ut som om detta redan vore ett fullbordat faktum.

Han är i alla fall rar, tänkte Doris, när han lämnade henne. Rött hår och en stammande tunga är visserligen inte just bräckande, men nog tror jag Yvonne kan skatta sig lycklig, om hon får honom — och Tidinge.

Just som ridån gick upp, infunno sig Mick och Svante. Mick var andfådd och viskade, när hon nickat åt Doris:

»Vi har sprungit hela vägen.»

Svante skakade hand med Doris, som konstaterade, att han såg kunglig ut. Breda skuldror, vackert huvud, ståtlig hållning. Pampig av bara katten, hann hon avsluta sin tanke, innan scenens gestalter fängslade hennes ögon, öron och alla sinnen.

Hon hade ju läst om, hur den rollen och den skulle återges, men hon var så road och så barnsligt tjusad av dekorationerna och själva teaterluften, att hon oupphörligt glömde, att hon måste kritisera. Hennes ögon lyste, munnen stod halvöppen. Hon kände sig frestad att »smälla med nävarna» för öppen ridå.

När första akten var slut, ville Mick, trots förbudet, meddela sig med Doris, men motades med ett:

»Stör mig inte!»

Då lade Mick varsamt några konfektbitar i Doris' knä, och när dessa mycket fort spårlöst försvunnit, lade hon dit nya, men att tala med Olaus, kom naturligtvis inte vidare i fråga.

Svante föreslog dessutom, att de skulle gå ut i teaterkaféet och dricka en flaska Ramlösa.

»Du behöver ha något efter språngmarschen, Mick. Jag drog ju iväg med dig, så du kippar efter andan än. Kunde du inte sagt ifrån, att du ville gå långsammare? Jag är van vid snälltågsfart för egen del.»

De hade satt sig vid ett av småborden, och Svante hällde upp vatten i glasen.

»Å, jag for inte illa av litet motion», försäkrade Mick. »Det var visst mest att jag blev så ängslig, för att du dröjde så länge med att komma hem från arbetet, som tog på mig.»

»Du är en liten kruka, Mick. Jag begriper inte, hur du blivit sådan. Tant och farbror har ju nerver av stål och har varit med om alla möjliga strapatser.»

»Jag undrar ibland, om det inte är just därför jag blivit så rädd av mig. Ända sen jag var liten har jag oroat mig för mina käraste. Far och mor har varit långt, långt borta i främmande länder. Och jag har gått på Värnen med hjärtat i halsgropen. Jag kan aldrig lära mig hålla av många. Det skulle kanske annars späda ut känslorna.»

»Ja, det vore nog nyttigt», sade Svante och drack ur sitt glas i ett drag. »Nu koncentrerar du dig på farbror och tant och struntar i resten. Och du märker inte, att det finns ett stycke värld utanför ditt trygga Värnen.»

»Varför säger du mig så ofta, att jag är bortskämd och oduglig, Svante? Hur ville du, jag skulle vara — som Doris?»

»Nej», inföll Svante bestämt.

»Det var skönt, för det kan jag inte, och inte kan jag bli som Margareta heller.»

»Du skall inte bli som någon annan. Men jag ville ha dig modigare. Nu är du så ömtålig, att du inte ens törs tänka på något farligt utan att bli sjuk. Och ingen bryr sig om att strama upp dig. De lindar in dig i duntäcken allihop.»

»Inte — du, Svante.»

»Nej tack, det skulle inte hända mig. Jag skulle tvärtom vilja lära dig att reda dig själv i en fara. Men — det är förstås stört omöjligt att du skulle råka ut för något inom din kinesiska mur. Så, nu ringer det in! Jag ska gå före och ta emot knuffarna. Folk ska ju alltid trängas. Håll dig tätt efter mig.»

Mick märkte inte, hur inkonsekvent och ologisk herr ingenjör Bergby var. Lydigt följde hon honom hack i häl, spösmal i den silvergrå crêpe de chineklänningen, vilkens handbroderade blommor skimrade som daggstänkta, mattskära chrysanthemum.

»Du är väl med?»

Svante vände på huvudet, och plötsligt räckte han henne handen och kramade hårt hennes fingrar. Det gjorde infernaliskt ont. Han var så stark. Mick knep ihop läpparna om ett ofrivilligt »aj».

Monika hade väl någon gång läst Mäster Olof, men då med det flyktiga intresse, vilket dömer det lästa till glömska, så snart boken

lagts bort. Däremot hade hon sett många utmärkta skådespelare i olika pjäser och rynkade kritiskt pannan mot medelmåttorna, för att inte säga de undermåliga rollinnehavarna omkring mäster Olofs förgrundsfigur.

Trots det talanglösa utförandet greps hon på ett för henne själv oväntat sätt av de mäktiga orden. Scenen i andra akten mellan Olof och Kristina följde hon med andlös uppmärksamhet. Så ung och så svärmisk var Mick, att hon genast i Mäster Olofs gestalt såg Svante. Så målmedveten var han, så djup och så stark i viljan. Hon förstod så väl, att Kristina bara blev en vanlig liten flicka, och att hennes repliker måste verka tillplattade. Men det var i alla fall rysligt att se denna illa sminkade jazzhoppa himla sig och vrida på sig, medan hon vibrerade som om hon hackat tänder, deklamerade:

»Du äääär icke faalsk.»

Det var sannerligen bra gjort av Olof, att han gitte svara så pass mycket, som han gjorde:

»Hur vet du det?»

Kristina lyssnade framåtlutad ned mot regissörluckan. Så mindes hon sin läxa och hasplade ur sig:

»Man vet inte alltid, varför man tror på *en* människa, men man gör'et.»

Den store Olof såg säkerligen en drömmens Kristina för sig, en, som varken betonade fel ord eller sade »gör'et», ty djupt allvarligt klang hans malmstämma:

»Du tror på mig?»

Till och med Doris, som, när det gällde skådespelartalang, blev okritisk, därför att hennes fantasi levde sig så fullständigt in i diktverket, att själva spelet förvandlades och förskönades av styckets innebörd, fann Kristina omöjlig och gladde sig åt, att hon hörde till dem hon hade rättighet att kalfatra.

Och när ridån gick ned efter andra akten, lämnade hon sin isolerings sköldborg och sade till Mick:

»Har du tänkt dig något värre än det där beniga kvinset, Kristina?»

»Nej! — Och i *den* rollen, som är så — så underbar.»

»Nå, det vet jag precis inte. Den är Strindbergsk. Och han ser ju på kvinnorna på sitt lilla sätt — tar helst i dem med tång och gör gärna flicktyperna till plus minus noll, vad karaktären beträffar.»

»Jag undrar, om han har så orätt i det», inföll Svante. »Det är väl bra sällan en flicka vet, vad hon vill.»

»Kristina vet det», sade Mick. »Hon vet, att Olof är allt i världen för henne. Det märker

man då, fast den här jazzhoppan inte kan framställa ett dugg av vad Strindberg menar.» — »Jazzhoppa» lät ganska upphittat och främmande på Micks läppar. Men det hade kommit för henne för en stund sedan, och nu satt det liksom på språng ut från hennes eljest prydliga och vårdade glosförråd.

Det var så ovanligt, att Monika inlät sig på litterära diskussioner, att både Doris och Svante förundrade tittade på henne. Doris' mun drog sig till ett humoristiskt, en smula ironiskt leende och hon sade:

»Ja, du Mick, den där Kristina hör allt hemma på din mammas gata. Hils Hjemme!»

Svante såg ogillande ut. Doris kunde vara ganska ofin ibland. Hon kunde hålla mun med sådant, som tydligen generade Mick, vilken blivit alldeles blodröd ända ned på halsen.

Lyckligtvis kommo ett par bekanta fram och pratade med dem. Och nu dryftades i allmänna ordalag under skämt och skratt de uppträdande, då däremot stycket avfärdades med ett utlåtande i förbifarten:

»Nedrans flott», sade någon och övergick därefter genast till spelet. —

Tredje akten hade knappt börjat, förrän en tydlig oro förmärktes uppe på raden bland ståplatsåskådarna. En flickröst skrek: »Det har tatt ell!»

Och ögonblicket därpå vändes alla ansikten från scenen, där den misslyckade Kristina just hunnit säga:

»Och du ler åt mig. O, jag blir så liten bredvid dig, Olof — — —»

Fortsättningen blev unik i sitt slag, ty Kristina skrek till med sin naturliga röst:

»Jestanes, herr Birger (det var premiäraktören), vi är tvungna att lubba ut. Det brinner i take'.»

De, som stirrade upp mot raden, fingo se, hur det gnistrade och flammade blått vid taklisten. Väsande och sprakande slogo lågorna ut över förskräckta människors huvuden. Och med ens blev det panik, skrik och gråt. Järnridån rasslade ned. Alla reste sig på parkett.

»Gå lugnt ut», uppmanade Svante Mick och Doris samt andra hans röst kunde nå. »Det hinns gott. Det har nog blivit kortslutning i den elektriska ledningen däruppe.»

Nästa minut var hela teatern kolmörk. Man hade skyndsamt stängt den elektriska huvudledningen, och det enda, som nu lyste upp salongen med dess larmande, springande, avsvimmade eller kommenderande folksamling var flammorna uppe i taket. Raskt klättrade de längre och längre, räckte ut slickande rödgula tungor åt de hjälplösa, förvirrade människostackarna därnere, famnade i glödande för-

tjusning radens dammiga pelarkolonner och slukade glupskt vad som fanns ätbart av tyg och papper.

På kortare tid än en kvart var teatern utrymd. Så vitt man visste, hade ingen kommit allvarligare till skada. Ett par, tre avdånade hade burits ut och ett halvt dussin hysteriska och vettskrämda tagits om hand.

Så snart Doris hunnit få en överblick av situationen och sett, att Mick kunde stå på benen (Svante hade lämnat dem för att hjälpa till vid släckningsarbetet. Lillestads frivilliga brandkår behövde rådiga ledare. Karlarna voro tafatta och brandmaterialet dåligt), sade hon ivrigt:

»Du kan väl ta dig till Värnen ensam, Mick? Jag är tvungen att kila upp på tidningen i en fart och så gno hem, så att inte farsan blir orolig. Reder du dig säkert på egen hand? Den här gatan, du! Här kommer du fram, om du skyndar på, innan det blir folkskockning.»

Hon såg Mick gå åt det utpekade hållet, såg också, att hon gick stadigt, så hon måtte inte kolat vippen av skrämseln. Det var egentligen urstyvt av Mick att vara så seg! Hon hade inte skrikit ett enda tag och inte hönsdånat en gång, bara låtit Svante dra henne med sig, som om hon varit en liten kälke på glatt snö.

Doris satte i väg. Armarna svängde som

kvarnvingar, svepte också undan en och annan, som hindrade passagen. Tidningen skulle ju ha händelsen på extrablad. Och Elang bodde utanför stan och måste ringas upp. Doris' journalistiska instinkter hade riktigt vaknat. Lillestads-Posten skulle få en fet notis, rafflande som en äventyrsfilm.

Monika Vibe vände om, då hon hunnit ett stycke längre ner på gatan. Vad hade hon på Värnen att göra, när Svante var kvar därinne i den brinnande teatern? Han hade, alldeles som Doris, bett henne gå hem. Men hon kunde inte. Hon var tvungen att vara i närheten av Svante. Ingen annan i hela världen, inte Lolo, inte far, hörde hon så oslitligt ihop med som honom. I hennes hjärna virvlade, som om den glömts kvar, Kristinas sista, aldrig avslutade replik till Olof:

»Och du ler åt mig. O, jag blir så liten bredvid dig, Olof.»

Det var ju hon, Mick, som sade de orden åt Svante. Store, väldige Svante! Större än alla andra! — Han anade inte, att hon trängde sig fram bland allt folket för att komma så nära som möjligt. För att få känna sig solidarisk med honom. Hon skulle nog kunna hjälpa till att leda en sprutslang eller något. Bara, bara inte gå ifrån Svante. Han utsatte sig för fara. Då måste hon vara hos honom.

Så mycket och så distinkt hade Mick aldrig tänkt förr, och kanske hade hon heller aldrig frivilligt ilat med så snabba steg mot ett mål. Den blyga, försagda lilla Värnenprinsessan armbågade sig fram mellan skrålande och svärjande gatpojkar, blev själv knuffad och puffad, men gav sig inte. I allra första ledet tog hon plats. Hon såg Svante arbeta vid en av sprutorna. Han hade kastat av sig rock och väst, men det festliga vita skjortbröstet blänkte till, när eldskenet kastade sina röda reflexer över det och över hans energiska ansikte med den korta, bestämda hakan.

Han var vackrare än någonsin. Det klädde honom med kroppslig ansträngning, därför att han var så sund och stark, att det blev honom en njutning att pröva sina krafter. Och nu behövde han inte neka sig nöjet att hugga i. Sprutan gnisslade och jämrade sig över att nödgas släppa till sin osmorda och till hälvten fastrostade tramppump. Men den hade råkat ut för en jätte, tyckte det gamla skrället, och hur den pep, fick den göra mera nytta än den gjort i hela sin hundraåriga tillvaro.

Utan betänkande skulle just Mick rusa fram till Svante, då en poliskonstapel hejdade henne med ett bastant grepp om hennes arm. Han tyckte, att han kände igen fröken från Värnen, men om det så vore dronningen av Mesopota-

mien, sluppe hon inte förbi. Plikten före ridderligheten, så sant han hette Kalle Redlig, barnfödd i Lillestad.

»Nehej, det var stopp det, att nå'n kommer fram här», sa han myndigt. »Och inte är det lönt te stå här alls för tockna fina fröknar, si det är *min* mening.»

Det var emellertid inte Monika Vibes. Hon ämnade inte avlägsna sig så länge Svante stod där och pumpade. Hon greps för övrigt så av den allmänna spänningen, att hon följde varje väsande, fräsande, elddämpande vattenstråle med flämtande intresse. En gång kunde hon inte låta bli att instämma i det allmänna hurraropet. Det var, när en klar, hög vattenstråle från Svantes spruta som en böjd sträng dallrade i månljuset och därefter sänkte sig rakt ner i eldhärden, där den brast i millioner stänk bland motsträvigt dödade lågor.

Det syntes allt tydligare, att man mycket snart skulle bli herre över elden. Detta gjorde stämningen hos åskådarna munter, som om man fått sig ett gratisnöje. Svante väckte vederbörlig uppmärksamhet. Och Monika lyssnade förtjust till allt berömmet.

Det var en baddare att hänga i», sa slaktare Engdahl. »Han borde få tapperhetsmedaljen av konglig majestät, den där insenörn.»

»Ja, men så är han också en av oss», sa

skräddare Görman. »Jag har sett'en sen han var så stor som så. Och te far hans har jag sytt i min dar. Jag säjer bara det, att Lillestad har folk, som duger.»

»Det är ingeniör Bergby», sa lilla modisten till lilla fleuristen. »Titta på'n. Han är vällan gräsligt stilig! Så'nt hår och så'na muskler! Titta på hans armar!»

»Ja», sa fleuristen. »Han är väldans käck. Dom andra orkar ingenting mot honom. Han är lika gammal som mej, det vet jag, för hanses mamma sydde åt frun, som bodde mittemot vårt på Bomgatan, och ibland så lekte Svante Bergby och jag på trappan, mens han vänta på mamman.»

»Åh», sa modisten intresserad. »Heter han Svante? Tycker du det är ett vackert namn? Jag tycker det låter så flottigt.»

*

En halvtimme senare var elden släckt. Många stadsbor hade ej ens fått nys om eldsvådan, och det fanns mer än en, som tyckte det var tråkigt, ty det hände så sällan något i Lillestad.

Professor Vibes och friherrinnan voro på middag ute på ett av godsen och hadé inte en aning om, att deras förgudade Mick utsatte sig

för att träffas av flygande gnistor och ramlande bräder.

Våt av illa riktade strålar från sprutorna hade hon blivit och så sotig både i ansiktet och på kläderna, att hon knappt var igenkänlig.

Svante hade dessutom aldrig tänkt sig möjligheten av, att hon skulle vara vid brandstället, varför han skyndade hem till Värnen, så fort all eldfara var över. Han var visst inte trött, tvärtom, men han var väldigt hungrig och önskade att någon tänkt på honom och dukat fram en klämmig supé. Mick hade förstås gått och lagt sig. Hon hade väl fått en nervchock sedan, den lilla stackarn. Men hennes Kerstin var van att pyssla om sin fröken. Hon var nog i gott förvar.

Värnen föreföll besynnerligt sovande. Han hade själv nyckel och öppnade ytterdörren. I hallen var det mörkt. Han tände det elektriska ljuset och såg på det gamla dalauret, att klockan bara var tio.

Det var konstigt, tänkte han. Är hon inte mera!

Sedan han i en fart duschat, skrubbat av sig sotet och klätt om sig till gentleman igen, gick han in i matrummet. Någon bricka med smörgåsar syntes inte till. De hade kanske burit upp den och ställt den i övre hallen då. Svante tog trappan i långa skutt, medan han visslade

pojkaktigt. Från hallen var det nedgång till köket och flickornas rum. Han stannade. Det lät väldigt muntert därnere och kaffe luktade det. Väl bekomme! Bara de ger mig något med att käka på!

Men det tycktes de inte ha i sinnet. Han skulle ha begripit deras försumlighet, om de måst ta hand om Mick allihop, men det hade tydligen inte varit något galet med hennes nerver, efter flickorna roade sig så tappert. Nu skulle de få se på en, som tog dem på bar gärning. Han fick lust att skrämma dem genom att slå tre hårda slag på fönstret. Marie, som var »nervös», skulle kanske tappa kaffekoppen. Hanna skrek väl som en gris och Kerstin — ja, hur hon skulle reagera, kunde han inte precis räkna ut, men det visade sig väl snart.

Han kilade ned för trappan igen samma väg han nyss kommit. Om han skulle spöka ut sig på något sätt, tänkte han skrattlystet och tittade sig om i hallen på de många kapporna och rockarna.

I detsamma bultade det kort och ängsligt på ytterdörren. Vem kunde nu det vara? En, som hört honom gå här förstås och tyckte det var för sent att ringa. Det var då också en löjlig visittid!

»Öppna!»

Det var — —? Jo visst sjutton, det *var*

Micks röst. Var i gröna nöden hade hon hållit hus? Svante rusade fram till ytterdörren. Den flög upp, och två upprörda unga ansikten stirrade mot varandra. Svante hade helt plötsligt blivit vanvettigt rädd för vad som kunde ha hänt henne. Hans axlar skakade, och utan att veta av att hans röst skrällde som en sprucken trumpet, skrek han:

»Var har du varit? Hittade du inte hem? Fick du svindel? Och Doris — gick hon ifrån dig, den, den — apan?»

Häftigt grep han hennes bägge händer och drog henne med sig in.

Hon hade varit spöklikt blek under sotstrimmorna, men så småningom fick ansiktet färg och ögonen glänste. Hon hade visst icke hört vad han sagt, ty hon utbrast med ett obeskrivligt lättat tonfall:

»Då har det inte hänt dig något! Jag såg inte, när du försvann och jag blev så förskräckt, när jag märkte att du var borta. Hela tiden medan du hjälpte till att släcka stod jag alldeles i närheten, men så med ens ställde fyra poliskonstaplar sig framför. Och strax efteråt fick man veta, att nu brann det inte längre. Då gick de flesta. Men jag väntade. Jag trodde, du skulle komma. Och när du inte kom . . .»

Hon bet hårt tänderna i underläppen, ty nu

brast behärskningen med ens. Och hon svalde med våld tårarna. I hennes stackars trötta lilla huvud ljöd ånyo den replik hon visst aldrig, aldrig skulle glömma:

»Och du ler åt mig. O, jag blir så liten bredvid dig, Olof . . .»

Han släppte inte hennes händer.

»Menar du det, Mick», frågade han lågt, »att du vände om till teatern bara för min skull? — Varför gjorde du det? Du, som är så rädd för allting.»

»Jag ville så gärna hjälpa till — hjälpa dig, men polisen nekade mig. Jag *kunde* inte vara här hemma, när du höll på med något så farligt. Förstår du inte det?»

Svante log vackert.

»Inte riktigt. Jag anade inte, att du var en sådan liten hjältinna, när det verkligen gällde. — Tänk», tillade han och rösten blev skrovlig av sinnesrörelse, »om du blivit sjuk av spänningen eller om du — pyre där! — blivit nedtrampad! Du fryser ju, så du darrar och din kappa är alldeles våt. Av med den på eviga momangen! Mick, du har väl inte förkylt dig?»

Han nästan slet kappan av henne. Och innan hon hann hindra honom, hade han tagit henne som ett barn i famnen och bar henne nu uppför trappan in i hennes rum, där han varligt lade henne på schäslongen.

»Du är så sotig och så smutsig», sade han lekfullt, men sekunden därefter kastade han sig på knä och såg allvarligare, innerligare än någonsin förr på henne.

»Att du är sådan! — Att du är sådan, lilla älskade Mick!»

Det högtidliga ordet, som hans tankar knappast uttalat med verklig känsla efter moderns död, föll som en enda stor, nyss utslagen röd ros ned i Micks hjärta.

Där skulle den blomma fagert i dagar och år, men det visste hon inte säkert just nu. Hon visste bara, att all ångest och all rädsla förflyktigat och att lyckan solade upp hennes vackra rum, så att allt blev purt guld.

Den hade aldrig bestått så mycken äkta förgyllning åt henne själv, hennes blommor, böcker, tavlor och konstverk som nu. Ingenting var sig likt. Allt hade förvandlats. Hon måste låta sin hand glida över Svantes hår för att riktigt känna, att det var han, ty han hade förändrat sig mest av alltsammans.

Då lade han sitt huvud mot hennes smala, vita arm, förde den sakta bakom sin nacke och vände slutligen ansiktet upp mot hennes. Hur det sedan gick till, att deras läppar funno varandra i en lång kyss, skulle de aldrig ha kunnat förklara.

Det dröjde nog längre än någon av dem

visste av innan Svante sprang upp och stod där i all sin unga kraft, han såg ned på henne och upprepade de enkla ord, som för honom voro guld och gröna skogar:

»Att du är sådan, Mick, så — så bussig. Jag begriper det nästan inte. Jag trodde inte, att du — att du höll av mig på det sättet. — Låter det idiotiskt, tycker du? — Jag säger det i alla fall: jag är *så* glad över eldsvådan!»

»Är du?» Mick skrattade lågt och lyckligt. Efter en paus sade hon, smått generad: »Och vet du, vad *jag* är?»

»Nej, vad är du?»

»Hemskt hungrig.»

»Du också! Det passar utmärkt! Jag skickar upp Kerstin till dig, och medan hon skaffar dig tvättvatten och nånting varmt att sätta på dig, går jag och beställer. Maria får bestå oss festsupé, eller hur?»

»Visst! Vi ska ha vin också.»

»Kör för det, men framför allt mat. Jag har aldrig i mitt liv varit så hungrig.»

»Inte jag heller», sade Mick och hennes ansikte strålade.

»TID ÄR PENGAR OCH RESOR TAR TID. VI HA DESSUTOM VÅRT OCH DU DITT ATT SKÖTA.»

Julhelgens kalaskedja, vilken i minst tre veckor oavbrutet hängt om Lillestads hals, hade nu äntligen lagts ner i minnesskrinet och allt återgick till vardagsbestyren.

Julgranarna släpades in i tvättstugorna för att eldas upp. De hade redan glömts av barnen, vilka under ystert glam girigt utplundrat dem och på odygd tänt och släckt de små skimrande ljuslågorna, vilka för gammalt folk betydde för längesedan hädanfarna fröjder.

Överallt i de bättre husen skulle helgen bäras ut i form av storrengöring. Med kvastar, borstar, trasor och putsmedel hade den också förberetts, men då tillika med allehanda färgglädje i form av röda armstakar, tomtar med röda hättor, doftande hyazinter i blått och rosa, julklockor av glimmande metall och för övrigt litet av varje, individuellt för olika hem. —

Kristin Andersson, som inte längre orkade vara med om sina fruars rengöringsorgier, fann det särskilt påkostande att nödgas avsäga sig Värnen, för där hade hon haft det alldeles makalöst. Professorskan var aldrig gnatig eller sur, om en så råkade ställa skurbaljan mitt i vägen för henne. Och kaffe fick en fem gånger om dan både med dopp och på bit. Och kraftig soppa med hem till gubben och pengar. Ja jemine, vad det var surt att inte kunna ta i som förr.

Men när det är slut med krafterna, så är det, och en kan ingenting göra åt'et.

Det var då i alla fall en välsignad sak, att Gerdas man skaffat Elsbeth plats i »filjaln» däruppe i Luleå. Flickan hade rest, glad som en speleman, för det var så fint hon kunde önska sig att bli butiksfröken.

»Den här gången blir hon nog där hon är», sade fru Andersson förtröstansfullt till Doris. »Gerda ser om na och lagar, att hon får lite trevligt, förstås.»

»Ja, jag tror, att det blir bra», nickade Doris. Hon tyckte det var skönt att veta sin lilla syster i ett ordentligt hem, i synnerhet nu, då hon, Doris, fått några timmar i en aftonskola och rätt många privatlektioner samt dessutom hade fast anställning i tidningen, så att hela dagen

och ofta ett gott stycke av natten upptogs av strängt arbete.

Det mesta av vad hon förtjänade gick åt hemma, och Doris, som egentligen var sparsam av naturen, blev slösaktig, när det gällde att förskaffa fadern ett njutningsmedel, en förströelse eller någon lindrande medicin.

Doktorn skakade alltid på huvudet, när hon kom ut i tamburen efter ett besök hos den sjuke, och han sade ogillande till Doris:

»Jag kan inte begripa, varför ni envisas med att ha honom hemma. Det är ju både besvärligt och kostsamt, och han skulle ha det lika bra på sjukhus.»

Ungefär detsamma hade han sagt hela januari och fått undvikande, avvärjande svar. Doktorn hade nämligen förklarat, att sjukdomen kunde få ett mycket långsamt förlopp, men att det inte var tal om någon bättring mera. Således skulle inte flyttningen till sjukhuset göra någon nytta, och det enda, som spred ett matt leende över Anderssons tärda ansikte var när hans lilla Svala satte sig inne hos honom med de skrivböcker hon skulle rätta eller med någon tidningsartikel hon skulle skriva. Hur skulle hon nännas låta honom ligga bland främlingar i en sjuksal, dit man endast fick komma en kort stund och »hälsa på»?

Medan Kristin, som omöjligt kunde vara sysslolös och som inte gärna påtade med handarbete, rustade i köket, vilade lugn och tystnad över de två i det stilla rummet. Doris vände ibland blicken från arbetet och betraktade fadern med öm oro. Han kanske ville ha något att dricka! — Hade inte huvudkudden sjunkit ihop för mycket? — Orkade han höra, hur lustigt borgmästarns Lill skrivit om »Den roligaste julklappen»? — — —

Doris' tankar vandrade som skiltvakter mellan fadern och arbetet, vandrade fram och åter och blevo allt allvarligare, ty hon märkte, att snart skulle de inte behöva vandra så utan kunna stanna vid arbetet för alltid.

Ett och annat ord växlades också mellan far och dotter. Det var mest om Harry de talade — om hans framtid.

»Jag är glad, att han blir doktor», sade herr Andersson en söndagskväll, då Doris gjort sig ledig och satt på hans sängkant.

Ifrån köket hördes slammer av diskar. Kristin Andersson måste bullra, annars fick hon det rent för tyst och ensamt. Hon, som varit van vid att rutscha bland herrskapspigorna och deltaga i deras högljudda prat.

»Är du», svarade Doris. »Jag tycker inte doktorer gör så värst mycken nytta. De ha då inte kunnat hjälpa dig, farsan.»

»Jag var för dåligt virke, min tös. Men, ser du, det är det med en snäll och bra doktor, att han inte bara botar kroppen utan alltihop. Och så'n ska Harry bli. Han har så rara ögon, den pojken.»

»Ja, *det* har han. Han är rar alltigenom. Vår Harry är en kärnpojke.»

»Du ska hälsa honom från mig, lilla Svala!»

»Ja, farsan.»

»Ja — Elsbeth får du inte med dig till Amerika. Det kanske var bäst — för mors skull.»

»Det tror jag nästan. Och Elsbeth har liksom inte riktigt humör för att passa därute. Det är en annan sak med Harry. Han har vilja för två.»

»Men han behöver dig. — Du är gamla hemmet och — — hjärtevärmen i det. Det är du, lilla Svala, som gjort det gott för oss — och ordnat det litet glatt de sista åren. Tack ska du ha?»

Doris' hjärta blev så underligt ängsligt. Farsans ögon voro inte så dunkla som vanligt. De sågo ut som tunt, blåaktigt glas — och ansiktet hade krympt ihop, endast näsan var skarp och stor. Hon förstod, att nu finge han mycket snart fred för alltid.

»Hur mycket är klockan?» frågade han.

»Halv tio, farsan.»

»Tiden lider, lilla Svala. Jag somnar nog

snart. Det är skönt, att dagen är slut — en så lång dag! Säg åt mor att komma, du!»

Kristin Andersson strök ner de uppkavlade blusärmarna och följde Doris in i rummet. Hon tog sin stora flickas kraftiga hand, rädd som ett barn för det okända hon anade, gled över tröskeln som ett omutligt öde.

Hand i hand stodo mor och dotter vid bädden och sågo bägge lika innerligt ned på det liv, vilket stilla ebbade bort, så stilla, att ingen av dem märkte, när det skedde — — —

Doris väntade längtansfullt, att fadern skulle säga något, ta godnatt av dem.

Hon var så ung, att hon trodde det döden blåste i lur för sig.

Även sedan hon förstått, att fadern fått sluta, föreföll det henne ofattligt, att döden var hos dem, kall och främmande, i stället för den kärlek, som levat för dem alla och givit det fattiga hemmet styrka att hålla ihop.

*

Kristin Andersson fann sig villigt i Doris' förslag, att hon skulle flytta till Gerda, som skrivit och sagt, att det vore så kärt, att få lilla mamma till sig. Elsbeth trivdes alldeles utmärkt, och det skulle säkert mamma göra med. Gerdas lille putte skulle nog tjusa till mormor,

så att hon bleve ung på nytt. Han var ett underbarn, det tyckte alla, och han var uppkallad efter Harry, fastän han än så länge bara var »putte».

Och mormor kunde förstås inte motstå den lockande utsikten till ett dagligt umgänge med världens underbaraste putte. Hon packade i minst åtta dagar ner sina få klädesplagg och vad annars hon skulle ha med sig för att ingenting skulle bli glömt, och när Doris kom med något nyköpt, som morsan skulle ta med till putte, myste fru Andersson belåtet och sade erkänsamt:

»Det är rart av dig, Doris, att tänka på den lille parveln. Undras, om du ska få se honom nå'n gång.»

Doris hade skrivit till farbrodern i Chicago och frågat, om hon nu finge komma tillbaka som lärarinna vid fabriksskolan eller som korrespondent på kontoret. Hon tog för resten gärna vilken plats som bjöds till börja med, bara de ville ta emot henne. Hon skulle nog göra nytta för sig. Om sin längtan efter Harry skrev hon försiktigtvis inte ett ord. Då skulle de kanske avvisa henne tvärt, för att hon inte skulle vara i vägen.

Svaret dröjde länge, och när det kom, var det varken hjärtligt eller uppmuntrande. »Naturligtvis», skrev mr. Andrew, »håller jag

ord. Jag har lovat att ta emot dig, om du ville komma tillbaka, och jag gör det. Men här har vi ingen plats för dig. Du får bli lärarinna vid min dotterfabriks skola i Evanston, 19 kilometer från Chicago. Det är en mycket förmånlig anställning, högre lön och större självständighet. Du kan reda dig alldeles utan min hjälp, och det ser jag helst. Unga människor ska inte underhållas, det blir de bara slöa och lata av. Respengar ska jag skicka. Dem drar jag sedan av på din lön. Högst en gång i månaden blir du i tillfälle att hälsa på oss. Tid är pengar och resor tar tid. Vi ha dessutom vårt och du ditt att sköta.»

Harmsen slängde Doris brevet ifrån sig. Visserligen hade hon inte väntat sig att bli vidare välkomnad, men så snävt behövde hon inte finna sig i att behandlas. De ämnade förstås göra Harry till en fullblodsamerikan och ville inte veta av någon inblandning. Ensam var hon här och ensam skulle hon bli därute. Ha sitt »att sköta».

Morsan gladde sig åt att få komma till Gerda och lillen, och där skulle hon få det lugnt och gott. Edward var snäll och medgörlig. Det vore bara tryggt och skönt att veta morsgumman hos dem, så det skulle inte ändras. Men vad henne själv beträffade kunde väl

Evanston och Lillestad smälla lika högt, fast — kanske inte ändå...

Hon hade ju så gott som lovat farsan att resa ut till Harry. Och höll pojken riktigt av henne, skulle de väl träffas ibland.

Det var — det var retsamt att krusa den jäsiga släkten därute och ta emot ett anbud, som kastades åt en, som om hon tiggt. Trotset bubblade upp, men sjönk igen vid tanken på Harry och på — farsan. Det bleve visst ändå för tomt här i Lillestad, när inte han fanns mera.

Vad som fastställde Doris' beslut att stoppa stoltheten i säcken och knyta hårt till om den, var ett brev, som ett par dagar efter farbroderns anlände från Harry, hennes käre, trofaste pojke.

Farbror Charles hade sagt, att Doris funderade på att komma till Amerika igen. Som om det vore något att fundera på! Det fattades bara att hon inte skulle komma. Harry ansåg all tvekan absolut överflödig. »Du är så god och ger dig iväg så snart du kan, begriper du, annars säger jag upp släktskapen med dig, för då är du trolös och opålitlig och jag skall aldrig mer lita på någon människa i hela världen, och det blir ditt fel. — Jag är inget småbarn längre, så jag tjuter inte, men det känns så konstigt

att alltid vara med främlingar, som inte bryr sig ett dyft om ens riktiga hem. Hör du, ta med dig min pappersdrake och Grålle. Det gör inget, att han tappat svansen. Jag leker inte längre, det är klart, men om jag får kika på draken och Grålle, blir jag kanske så glad, som när jag vaknade och hade draken över huvut och Grålle bredvid mig i sängen.»

— — — — — — — — — — — — — —

Fru Andersson fick del av båda breven dagen innan hon for, och hon kunde då rakt inte begripa, att det var något ovänligt i svågerns skrivelse. Nej då, för allan del, det var ett gentilt anbud. Doris kunde väl inte önska sig bättre. Hon föreställde sig, att »bägge barna skulle kvista hem till gamla Sverige om några år. Ta äntligen Harry med dig, kära Doris, och när du nu kommer ditut, så se till, att han har hela strumpor och skjortor. Sånt tänker inte pojkar på. Men det säger jag, att snygg ska en vara både utan och innan, annars är det strunt med moralen.»

Doris förstod på pricken, vad morsan menade. Och hon tyckte, att det var ett minnesord så gott som något. Morsans renlighetsiver hade skrubbat skinnet av barnungarna ibland, men den hade också givit dem avsmak för all slags smuts och osnygghet. —

Professorskan Vibe erbjöd Doris att bo på

Värnen nu när hon blivit ensam. Hon skulle stanna terminen ut vid skolan, och kanske bleve hon tvungen att vänta ett stycke inpå sommaren, innan hon finge tillståndsbevis för Amerikaresan. Dessa månader vore hon välkommen som Micks gäst.

Svante skulle till Norrland, där han fått en förmånlig anställning uppe i malmdistriktet. Han var snart färdig med Lillestadsbanan och skulle resa i maj, och sedan kunde Mick behöva Doris' sällskap till dess Vibes reste till släktingar.

Doris hade emellertid redan fått fatt i en liten billig vindskupa, där hon kunde gräva ner sig med sina böcker bäst hon ville, eller »gala» i högan sky, om lusten skulle falla på. Hon sjöng bort trista tankar ibland. Hon skulle äta som det föll sig, gå ut och in som det passade henne. På Värnen gjorde alla toalett till middagen, och där var ofta främmande. Det tog för mycken tid att hålla sällskap i flera timmar, och för resten var det ett aber till med Värnen: hon kunde rakt inte ge privatlektioner där. Vad skulle Hanna säga om att få sina fina golv repiga eller nedsmutsade av skrapande fötter? Nej, till arbetshärd för en timlärarinna var Värnen alldeles olämpligt.

Mick hade blivit mycket förtjust, när Lolo talat om för henne, att hon tänkte bjuda Doris

att bo där. Det skulle bli gränslöst roligt, hade hon sagt, och tacksamt slagit armarna om Lolos hals.

Men när så Doris avböjde inbjudningen, tog hon inte detta särdeles hårt. På sista tiden kunde Mick omöjligt finna något motigt. Hon lyste och log från morgon till kväll, mötte allt och alla med glada ögon och dansade fram, som om hon lydde en inre rytm. —

En dag skrev Yvonne, att hon hade ett så obeskrivligt angenämt minne av Värnen och undrade, om hon skulle göra mycket besvär, om hon komme ett par veckor i april eller början av maj, kanske helst början av maj, då fruktträden stodo i blom. Det måtte vara alldeles underbart på Värnen vid den tiden... Ville Monika fråga den bedårande tant Lolo och den förtjusande farbror Otto, om de ville ta emot henne. Hon hade inte haft någon vidare rolig vinter. Modershjärtat hade misslyckats med inackorderingar. Alla människor i Lund togo emot paying guets numera. De hade Margareta förstås, men hon gick sina egna fasligt konstiga vägar och intresserade sig för politik och andra rysligheter. Annars var det endast gamla fruntimmer, som gnatade på allting. Och hon hade bara varit på ett par baler. Skulle hon vara ärlig, tyckte hon, att studenterna voro bra valpiga...

I stället för att mulet och förtretat förklara för Lolo, att hon tyckte, det skulle bli ett straff att få Yvonne till Värnen, kom Mick muntert hoppande med lilla Fagerts brev och sade skrattande till sin älskade Lolo, att hon ansåg de hade en mission att fylla.

»Det är klart, Lolo, att hon ska komma. Du förstår väl, var skon klämmer.»

»Nej, var då, lilla Mick?»

Den nyskapade Mick var en uppenbarelse, som fullständigt bländade Lolo. Hon såg på sin flicka som på en soluppgång en klar junimorgon, då man tycker, att världen blir ofattbart skön i den första strålglansen av en ny dag.

»Å, Lolo, du vet väl, att Sebastian Svinfoth varit utrikes för att bli av med sin stamning. Det är till Yvonnes ära, du! Han talar ganska obehindrat nu, något Yvonne nog gärna personligen vill gratulera honom till. Förstår du ingenting ändå?»

»Jo, nu börjar jag fatta, men att *du* förstår och räknar ut sådant, Mick, det var överraskande — rent av märkvärdigt.»

Mick rodnade. Hon hade fått otroligt lätt för det. Men hennes ärliga grå ögon sågo rakt på Lolo med en djup och ändå skälmaktig blick.

»Det *är* märkvärdigt, Lolo! Allting är märk-

värdigt och härligt och ljuvligt. Du lilla mor, din sömntuta är äntligen fullsövd och sprittande vaken. Jag ser mycket mer av människorna än förr, ser precis deras glädje, du. Å, vad det är ljust! Hela världen är ljus.»

Lolo lade sina händer om Micks heta kinder, log hjärtligt och gnolade halvhögt:

»Så kom den vackra prins därin,
prins därin,
'Törnrosa må ej sova mer,
sova mer!'»

Monika tog Lolos händer och kysste dem. Så frågade hon sakta:

»Du är också glad för prinsen — och far? Ni är bägge två nöjda med oss?»

»Det är vi visst, min älskade unge. Svante är verkligen en prins, som heter duga. Har ni det riktigt klart emellan er nu?»

»Ja, Svante blev kär i mig, då vid eldsvådan, du vet. Han säger förstås, att han tror, att han alltid varit det, men han tyckte förut, att jag hade allting och att han ingenting betydde för mig. Tänk du, att intelligent folk kan vara så dumma! Det är ofattligt, att det behövdes en hel eldsvåda för att lära honom det — solklaraste av allt.»

»Ja, lilla Mick, karlar är alldeles hänförande naiva i hjärtdistriktet. Och det lär gudskelov aldrig ändras. Hur skulle vi då bete oss? Nu

är varenda liten söt backfisch ett rent geni i kärlek, jämfört med en stor, stark karl. Vore det tvärtom blev vi — är jag rädd för — gamla nuckor allihop.»

Av dessa Loloanska aforismer uppfattade Mick icke mycket, ty hon var ånyo på väg till Soria Moriaslott. Och hade dessutom något viktigt att fråga Lolo om. Hon satte sig i mors knä och lade armarna smeksamt om hennes hals.

»Lolo du, skulle vi inte fara upp till Norrland i sommar och titta på midnattssolen, tycker du? Det vore väl en upplevelse — — —»

»Det vore det nog», medgav Lolo, »en liten livssalig inkörsport till soldyrkareland för två, som jag känner. Vi får bestämt tänka på den saken, du. Det är bara det, att en viss Monika Vibe inte kan fördra resor.»

»Kära Lolo», sade Mick ganska ömkligt, »det är väl bäst jag vänjer mig vid det. Svante ämnar sig både till Tyskland och England och ändå längre. Det följer ju med hans nya anställning, att han så småningom ska representera utrikes, och han påstår, att han är tvungen att ha mig med som mascot.»

»Det har han nog inte så orätt i, lilla Mick. Far och jag har det på samma sätt; vi har alltid följts åt, och du kan inte tro, hur allting får glans och färg, när två, som håller av var-

andra, liksom kysser liv i det. — — — Men nu var det Yvonne! Tycker du inte det är omoraliskt att uppmuntra hennes — Tidingebegär? Hon är ju givetvis inte förälskad i den fromma barnasjälen Sebastian.»

»Hon kan bli, du. Det vore i alla fall synd att hindra henne från att försöka. Jag vet inte, hur det känns att *börja*. Jag har alltid hållit av Svante. Men Yvonne har ju flirtat väldigt. Nu kanske hon menar allvar.»

»Klokt talat, Mick, vi får låta henne pröva in i Sebastians hjärta. Hon blir nog antagen, om det också är litet klent beställt med de erforderliga kunskaperna.»

»LIND SPELADE OCH FÅGEL SJÖNG OM HENNES LYCKA.»

Med järnvilja hade Doris drivit sjätte och åttonde klassen framåt, och på examen excellerade åttonde med en flytande engelsk konversation, som förskaffade den unga lärarinnan mycket beröm av nöjda föräldrar. Flera pappor och mammor sutto i ljus sommardress på artigt framsatta stolar och lyssnade intresserat till döttrarnas svar. Inte en av flickorna klickade med svaret. Som väl disciplinerade soldater marscherade de fram mot segern.

Mammorna nickade åt varandra under sommarhattarnas blomstergirlanger och logo i enigt samförstånd. Det var bra roligt, när ens barn hade lätt för det! Att ha språköra var verkligen skönt! Fröken Andersson var alldeles utmärkt. Hon hade alldeles tydligt den rätta intuitionen, när det gällde att leda de unga och få fram deras anlag.

Papporna sögo på käppens silverkrycka och voro, även de, belåtna. De små töserna togo sig

förbaskat nätta ut också. Det var som om man kommit in i en junifager trädgård, där det lyste av skära, vita och blå blommor, var och en med sin friska doft av ungdom. Det enda mörka i det sommarljusa rummet var svarta tavlan och fröken Andersson. Hon var sorgklädd, hade en enkelt sydd svart sidenklänning med långa ärmar.

Papporna sneglade med uppdragna ögonbryn på det fräkniga ansiktet där framme i katedern. Det var ett kraftigt huvud, som trycktes ned på den fasta, vita halsen. Bruna och djupa voro ögonen, brunt det tjocka, slätkammade håret. Näsan var bred och pekade uppåt. Hon var bra ful, tänkte herrarna, men en jädrans duktig människa. Och för resten — hon kunde ju se ganska skaplig ut, när hon log. Munnen var som ett stort, mörkt körsbär.

Hela åttonde drog en suck av lättnad, när klockan ringde ut. Det var visserligen sant, att de aldrig mer skulle pressas av fröken Anderssons energi, men så intensivt hade hon tränat dem att kunna, att de ej ens denna sista timme tordes slöa till. Ingen av de unga damerna hyste tillgivenhet för eller tacksamhet mot Doris. Men det hade gått upp för dem, att hon var »hemskt styv» och det ingav respekt.

Mammorna stannade och sade några vän-

liga ord om hennes »gedigna» lektion, varefter de önskade henne lycklig resa. Hon skulle ju fara ända till Amerika. Hu, så långt! Blev det snart?

»Ja», sade Doris, »jag reser i nästa vecka. Jag har haft tur att få biljett redan och mitt pass är i ordning.»

»Och fröken tycker inte det är ruskigt att fara ensam?»

»Nej, jag är van att reda mig på egen hand.»

»Ja visst, det är sant. — Och vår präktiga Kristin är hos den gifta dottern? När fröken skriver till sin mamma, ska fröken hälsa henne så mycket från hennes fruar och säga, att vi sakna henne förskräckligt.»

»Ja tack!»

»Hon är litet stel och tafatt», vände sig en fru till en annan, när de kommit ut i korridoren, »man tycker annars hon borde lärt sig hos Vibes, hur en ung flicka bör vara. Lilla Monika är ju som en öppen famn, och hon, som var så butter som barn. Henne har professorskan all heder av.»

I sjätte klassen sutto flickorna uppsträckta i avvaktan på den svenska lektionen, som var sista timmen före avslutningen. Emellan dessa nitton mer eller mindre slyniga bråkstakar och Doris hade ett ganska vänskapligt förhållande inträtt.

»Skurtrasan» var visserligen nedrigt sträng och fordrande, men hon var inte ett spår småaktig som Jappe och Tuttan till exempel. Så gudomlig som »Solstrålen» kunde förstås ingen vara, och de skulle både hängt sig och dränkt sig, om *hon* rest till Amerika.

I alla fall hade i vårens tid en våg av sympati gått genom flickornas hjärtan, när de tänkte på, hur ensam Doris var. Det hade hänt, att hon kommit till lektionerna grå och stram i ansiktet, som om hon varit vaken och ledsen hela natten, men det hade aldrig inverkat på undervisningen. Hon var varken gudsnådlig eller trumpen.

»Egentligen gillar jag henne skarpt», förklarade borgmästarens Lill, och därmed var parollen för klassen given.

Ulla Brita Gråhjelm och Elsa Bertram understödde Lills omdöme med några välvilliga ord på skolflicksslang, vilka kamraterna accepterade.

Lill hade kommit upp med ett förslag, att de skulle skramla till ett minne åt Doris. Det skulle vara något med inskrift på, och som kunde placeras så det syntes. De funderade på en textad adress, på en elektrisk lampa, en konfektskål, en tavla, någon bok.

Men en morgon kom Lill med den »verkliga» idén. De skulle hjälpas åt att sy en svensk

flagga. Av siden förstår ni! En så'n, som man har på bordet. Och det ska vara en flaggstång av silver, och på foten sätter vi det där om tacksamma elever och datum och det.

Allmän och livlig acklamation, till och med handklappningar. Flaggan syddes, stången anskaffades, och nu — efter timmens slut — skulle presenten överlämnas tillika med en bukett blåklint och smörblommor, en jättebukett, vilken hela klassen plockat dagen förut. Så väl flaggan som buketten väntade i ett skåp, där kvarglömda skolutensilier brukade läggas in. Det var alltid en halvtimmes rast emellan examen och avslutningen. Och de andra klasserna hade fått en vink om högtidligheten, så de kunde hålla sig utanför på gården och stämma in i det fyrfaldiga hurra, som Lill skulle utbringa.

Fönstren stodo öppna överallt för värmens skull, så det hördes nog, när sjätteklassisterna klämde i.

»Nå'n borde hålla tal», hade Ulla-Brita sagt.

»Ja», instämde Elsa. Strax därpå föreslog hon, att Lill skulle sätta ihop några verser. Det lät så flott med poesi, och Lill *kunde*. Inte tal om annat.

Strängt taget var Lill själv ganska övertygad om sin förmåga. Hon opponerade sig således mest för det skulle så vara och lovade

ganska fort att bestiga Pegasen, vilken hon redan ridit på föräldrarnas födelsedagar.

»Målsmännen» voro naturligtvis invigda i de festliga planerna, och när därför den grundliga, ovanligt livfulla och intressanta lektionen var slut, reste sig ingen. Tvärtom kommo flera till.

Doris hade stigit ner från katedern. Hon stod som hon stått en grå novemberdag med den ena armen trött hängande utmed sidan. Men nu erfor hon lust att säga, nej, ingenting säga. Bara på något sätt genom en handtryckning, en hjärtlig nick låta flickorna förstå, att hon skulle minnas dem — länge, för hon hade i alla fall fäst sig vid de odjuren.

I detsamma klev deputationen fram — samma flickor som förra gången — men långt ifrån så generade och osäkra.

Lill ställde sig framför Ulla-Brita, som höll flaggan, och Elsa, som höll buketten. Den ena flickklänningen lyste rosenröd, den andre sken gyllengul.

Lill skakade sitt bobbade hår, neg och harklade sig. Hon blev litet rädd, när hon stod så nära sin ofta fruktade lärarinna, men då Doris såg på henne med varma, tårblanka, bruna ögon, så goda och sorgsna just nu, att Lills hjärta började klappa av ett slags outredd medkänsla, återvände den självsäkra unga da-

mens mod, och hennes klara röst hördes långt ut på skolgården, där de stojande småklasserna plötsligt upphörde med lek och ras för att i stället klunga sig samman nedanför fönstren till sjätte.

Lill hade tvekat, om det ginge an att »dua» sin fröken, men hade så läst, att »dom gjorde det, när dom skrev festtal på vers.» Hon läste utantill och utan att stappla.

»Nu klockan ringt. Och din lektion är slut,
ej blott för denna dag. Nej, slut för alla. —
Uti en annan världsdel nästa gång,
skall skolans klocka på din möda kalla.
Vi vilja tacka dig, förrän du går
och be dig lättja, slarv och odygd glömma.
Och hela klassen tror, du känner nu
att tacksamt vi ditt minne skola gömma.
Tag mot det bästa vi dig kunna ge:
Symbolen för vårt Sveriges bragd och ära.
Vår svenska flagga, hissad städs i topp,
skall över land och hav din tanke bära
till fosterlandet och till Lillestad,
där du har många gamla goda vänner,
och där du vunnit oss, en svårtämd flock,
som nu i avskedsstundens allvar känner,
att så som flaggan, sinnebild du är
utav det svenska, trofast starka, sanna.
Och önska vi att länge hos oss än
du velat på din plats i skolan stanna.»

Efter en kort och rörd paus utbragtes hurraropen. De ljödo med kraft och värme. Alla

ville vara med. När de tystnat, stod Doris där med flaggan högt lyftad i högra handen, i den vänstra höll hon buketten.

Hennes vackra, djupa stämma var beslöjad, när hon uttalade sitt tack, men det innerliga tonfallet och de hjärtliga orden grepo flickorna som en stor kamrats pålitliga löfte om trofast tillgivenhet.

Det snyftades och snöts runt omkring Doris Andersson. Själv grät hon inte. Hennes ansikte var tvärtom ljusare än det varit på länge. Glädjen och tillförsikten hade återkommit till hennes mottagliga unga sinne.

Yvonne Fagert hade verkligen kombinerat begreppen förälskelse, grevinnatitel och Tidinge så skickligt, att hon efter ett par veckor uttalade Sebastian Svinfoths namn vekt och drömmande. Hon kallade hans röda hår »guldgult» och tyckte, att han liknade guldkonungen från Norden för att i ett ännu mera avancerat stadium finna, att han inte likna någon — var *oförliknelig*. Hon rodnade som en ros, när han gjorde visit på Värnen, och hon fann hans gamla stendöva moster, som bodde på Tidinge, alldeles särskilt trevlig och underhållande, ett förtjusande distingerat sällskap.

Det fanns ingenting falskt hos Yvonne. Lätt

och lekande klädde hon sin lycka i de färger, som flatterade henne och den bäst. Sorglöst hoppade hon hage med framtiden. Ruta efter ruta svängde hon sig smidigt igenom för att fort vinna och komma i paradiset.

Så för henne var allt väl beställt.

»Där ser du», sade Mick till Lolo, »det var ju bra vi tog hit henne.»

Själv kände Mick det litet underligt, att hon inte var gräsligt ledsen över att Doris bara skulle stanna ett par dagar till i Lillestad. Hon hade flera gånger under våren sökt upp Doris i hennes kula för att prata om allt möjligt. Och när Svante rest, hade hon fått så gott om tid, att Doris och hon kunde träffas dagligen. Men den forna förtroliga vänskapen hade på något sätt tjänat ut. Mick var så tafatt ovan vid att ge. Så länge hon behövt Doris, hade deras samvaro aldrig verkat tvungen.

Mick bjöd visst till att intressera sig för allt som rörde Doris. Hon frågade om resan, om tidningen, om skolan. Och Doris svarade på sitt lugna, något korta sätt. Hon visste ju, att frågorna bara voro små vindilar. Och bäst det var, blev det alldeles tyst emellan dem, ty deras tankar gingo åt vitt skilda håll. Mick var högt uppe i Norrland eller ännu högre — i ett drömland, där lind spelade och fågel sjöng om hennes lycka.

Hon famlade nästan i blindo, när hon skulle gå på jorden, där Doris hade sin varelse.

En gång måste hon ur sitt hjärtas djup utbrista:

»Men jag håller ändå gränslöst mycket av dig, Olaus.»

Doris nickade tyst.

Det var aftonen före hennes avresa. Hon hade ätit middag på Värnen och flickorna sutto nu ute i trädgården bland allt det blommande och doftande, allt det för dem båda så välbekanta sedan barndomsåren.

»Tror du mig inte?»

Micks spröda stämma fick ett hjälplöst tonfall.

»Jo visst, du lilla prinsessa, tror jag dig. Men det är nog så, att man tidvis växer ur sig själv. Det har både du och jag gjort. Du har blivit mer sagoprinsessa än någonsin. Och du kan lita på, att jag unnar dig hela sagoslottet med alla de röda rosorna! Jag däremot har en bred och dammig landsväg framför mig, där det går hundratals lika mig. Det har blivit så annorlunda än vad jag tänkte mig, när jag var kavata Doris Josefina Karolina Andersson med flätor på ryggen och hi hej i bröstet. Det är nog fart i mig än, och jag kan säga mitt: kör i vind, det kommer bara inte så där tvärsäkert mera.»

»Men du är inte mycket ledsen, Doris? Du ska se, det blir nog bra, när du nu får träffa Harry och kommer i gång med — med alltihop därute.»

»Det blir det väl. I alla fall är det, vad jag har att göra. Du behöver inte se så ängslig ut, Mick. Det är ingen fara med mig.»

»Nej», sade Mick genast lättad, »du klarar allting. Det har du alltid gjort. Och jag hoppas, att du ska bli — lika — lika lycklig som jag.»

Doris' friska skratt klang ut över trädgården. Hon såg på Värnenprinsessan med en klok, öm blick och svarade slutligen tjuvpojksaktigt:

»Tror du någon kan bli det?»

Då rodnade Mick och hennes ögon strålade, medan hon famntogs av det härliga, underbara livet, som hon tackade för var minut det skänkte henne, och vars glädje hon älskade. — —

»Nu är jag nog tvungen att gå», sade Doris efter en lång paus, då bägge flickorna suttit och sett ut mot kvällsskimret över trädgårdens buskager och gräsmattor. »Må så gott! Och skriv någon gång!»

»Det ska jag. Och så kommer du och hälsar på mig, eller kanske Svante och jag kommer först till dig.»

»Välkomna till skolfuxen i Evanston», nickade Doris. Hon hade blivit bra blek, men rak i ryggen och torr i ögonen var hon. Och när Mick sedan stod och vinkade åt henne vid grinden, hörde hon från hörnet av boulevarden, just innan Doris skulle svänga om, ett hurtigt:

»Kör i vind!»

En sekund hade Doris vänt och sett tillbaka, när hon kastat sin avskedshälsning genom luften. Nu syntes hon inte längre, och Monika Vibe återvände till sin egen fagra värld.

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK
1001891739

På Åhlén & Åkerlunds Förlag
har tidigare utkommit följande
flickböcker av

Elisabeth Kuylenstierna-Wenster:

När katten är borta.
Fjortonåringen.
Barbro Berlings ungflicksår.
Försommar.
I ungdomens år.
Mor Bab.
Liten blir väl stor.
Monika Backfisch.
Studentklassen.

Pris Kartonnerad Kr. 4:25

STOCKHOLM
ÅHLÉN & ÅKERLUNDS FÖRLAG